

Neolit

Neolithic

Brno (k. ú. Bosonohy, okr. Brno-město)

Ul. Přímá, č. p. 157/5, parc. č. 349/2.

Neolit. Sídliště. Vertikální řez. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.1776719N, 16.5269683E

Koncem října 2020 byl při návštěvě staveniště rodinného domu v ulici Přímá na parc. č. 349/2 zaznamenán zahřebený objekt pravěkého stáří. Objekt byl zjištěn na dně výkopu pro základový pas, přičemž překryt byl cca 1 m mocnými vrstvami patrně svahovin. Samotný objekt dosahoval hloubky cca 40 cm, jeho délka přesahovala 3 m. Ve výplni objektu se nacházely drobné keramické zlomky a úštěpy štípané industrie. Na základě získaného materiálu je možno tento objekt datovat do neolitického období, snad lengyelské kultury. S tímto osídlením může souviset i objekt už dříve zdokumentovaný v blízkosti zájmové parcely během akce „Brno MČ, Bosonohy – III. a IV. etapa, Dostavba oddílného kanalizačního systému“.

Literatura

AMČR: Záznám M-202004546 [cit. 2021-03-22]. Archeologická mapa České republiky.

Summary

A settlement feature from agricultural prehistory, probably from the Lengyel culture period, was detected during a rescue excavation in the cadastral area of Bosonohy (Brno-City District) in 2020.

Jiří Zubalík

Brno (k. ú. Bosonohy, okr. Brno-město)

Ul. Přímá, ul. Mlaty, parc. č. 473/1, 3550/1.

Lengyelská kultura. Sídliště. Vertikální řez. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.1775839N, 16.5274253E a linie mezi body 49.1746644N, 16.5333881E; 49.1761953N, 16.5315936E

V roce 2020 proběhla v městské části Brno-Bosonohy rekonstrukce kanalizační a vodovodní sítě, během které byly zaznamenány pozůstatky pravěkého osídlení. V ulici Přímá nedaleko Bosonožského náměstí byla ve výkopu přípojky zaregistrována menší zásobní jáma. Další sídlištní objekty byly identifikovány ve stěnách výkopu pro kanalizaci v ulici Mlaty u Střední školy stavebních řemesel, mj. hliníky nebo příkop typu Spitzgraben. Ze všech objektů byl vyzvednut materiál chronologicky zařaditelný do lengyelské kultury.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

During 2020, several features of Lengyel culture were documented in the cadastral area of Bosonohy (Brno-City District), in Přímá Street near Bosonožské Square and Mlaty Street near the Building Crafts Secondary School.

Jiří Zubalík, Michal Přichystal

Brno (k. ú. Dvorská, okr. Brno-město)

Ul. Vlčková, parc. č. 183/3.

Zemědělský pravěk. Sídliště. Vertikální řez. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.1397072N, 16.7000764E

V průběhu roku 2020 byly během rekonstrukce kanalizace a vodovodu v městské čtvrti Brno-Dvorská zjištěny zahřebené sídlištní objekty včetně několika kúlových jam a příkopovitých útvarů, které lze na základě nepočetného keramického materiálu a zlomku broušené industrie předběžně zařadit do zemědělského pravěku, snad do neolitu.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

A rescue excavation carried out in Vlčková Street in the cadastral area of Dvorská (Brno-City District) in 2020 detected a part of a prehistoric settlement, possibly from the Neolithic age.

Jiří Zubalík

Brno (k. ú. Komín, okr. Brno-město)

Ul. Turistická, č. p. 1321/88, parc. č. 5134, 5135.

Kultura lineární keramiky, lengyelská kultura. Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.2473167N, 16.5468928E

V březnu 2020 došlo při výstavbě jízdního v areálu Oddělení služební hipologie Policie České republiky nacházejícího se pod Přírodním parkem Baba v blízkosti letiště Medlánské k odkryvu tří zahřebených objektů pravěkého stáří. V terénním zářezu byla zdokumentována malá sídlištní, snad zásobní, jáma. Z její výplně se kromě části nádobky kultury s lineární keramikou podařilo vyzvednout také několik keramických fragmentů lengyelské kultury. V ploše staveniště byl po skrytce nadloží exkavován

ještě hliník lengyelské kultury, z jehož výplně byla kromě relativně početného souboru keramických zlomků získána i kolekce štípané a broušené kamenné industrie (ústěpy, čepele, kusy suroviny a sekerka). Poslední objekt byl zjištěn ve stěně výkopu pro jednu z patek nosné konstrukce střechy. V jeho výplni se kromě zlomků keramických nádob lengyelské kultury našel vývrtek vzniklý při výrobě broušené industrie.

Literatura

Zubalík, J. 2021: *Brno-Komín 2020, ul. Turistická. Novostavba zařízení pro výcvik a vzdělávání OSH ČR Brno-Medlánky, Turistická 1321/88, č. akce 210/20. Rkp. nálezové zprávy č. j. 51/21. Uloženo: archiv Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i.*

Summary

A rescue excavation carried out in 2020 on the premises of the Service Hippology Department of the Police of the Czech Republic in the cadastral area of Komín (Brno-City District) detected 3 Lengyel culture settlement features with pottery and stone artefact finds.

Jiří Zubalík

Brno (k. ú. Staré Brno, okr. Brno-město)

Ul. Nové Sady, č. p. 27–31, parc. č. 1347, 1348, 1350.

Kultura lineární keramiky, lengyelská kultura. Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezů: dočasně Archaia Brno z. ú.

Lokalizace: WGS-84 – 49.1872478N, 16.6060567E

Od jara do podzimu 2020 probíhaly na parc. č. 1347, 1348 a 1350 dva investorsky na sobě nezávislé archeologické výzkumy (Příbylová 2020a; 2020b), které na sebe však těsně navazovaly (obr. 1) a bylo by tedy nadbytečné o nich v takto stručném přehledu referovat zvlášť. Oba jsou teprve v rané fázi zpracování a podrobnější výsledky budou publikovány v příštím čísle Přehledu výzkumů. Na polykulturní lokalitě bylo mimo jiné lidské aktivity doloženo osídlení lidem kultury s lineární keramikou. Z pohledu typologie objektů se jedná především o rozsáhlé jámy nepravděpodobného tvaru, pravděpodobně tedy exploatační jámy. Pouze jeden z objektů mohl být klasifikován jako zásobní jáma. Z její výplně byla získána menší kolekce kamenné industrie a zlomky keramických nádob s charakteristickou výzdobou (obr. 2). Sporadicky se na lokalitě objevují i doklady osídlení z období lengyelské kultury.

Obr. 1. Brno, Nové sady. Lokalizace zkoumaných ploch. Archaia Brno z. ú.

Fig. 1. Brno, Nové sady Street. Location of excavated areas. Archaia Brno z. ú.

Obr. 2. Brno, Nové sady. Výběr nálezů ze zásobní jámy kultury s lineární keramikou. Foto Archaia Brno z. ú.

Fig. 2. Brno, Nové sady Street. Selection of finds from the Linear Pottery culture storage pit. Photo by Archaia Brno z. ú.

Literatura

Příbylová, M. 2020a: *Terénní dokumentace výzkumu A008/2020 Brno, Nové Sady 27 – Titanium. Rkp. dokumentace. Uloženo: archiv Archaia Brno z. ú.*

Příbylová, M. 2020b: *Terénní dokumentace výzkumu A020/2020 Brno, Nové Sady 31 – INSADY. Rkp. dokumentace. Uloženo: archiv Archaia Brno z. ú.*

Summary

Two rescue excavations of adjacent areas (Fig. 1) took place in 2020 in the cadastral area of Staré Brno (Brno-City District), on plots No. 1347, 1348 and 1350. Several features of the Linear Pottery culture with characteristic material (Fig. 2) were documented during the survey; Moravian Painted Ware culture occupation was also sporadically proven.

Michala Příbylová

Brno (k. ú. Starý Lískovec, okr. Brno-město)

Ul. Jihlavská, ul. U Penzionu, parc. č. 1684/21.

Kultura lineární keramiky. Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezů: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.1729344N, 16.5667358E

Během výstavby tramvajové trati do kampusu mezi ulicemi Jihlavská a U Penzionu došlo v dubnu 2020 k výzkumu dvou středně velkých sídlištních objektů kultury s lineární keramikou blíže neinterpretovatelné funkce. Zjištěné objekty představují nejjihnější okraj známého neolitického osídlení (naposledy Přichystal 2018).

Literatura

Přichystal, M. 2018: Brno (k. ú. Starý Lískovec, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 59(1), 124.

Summary

A rescue excavation carried out between the Jihlavská and U Penzionu streets in the cadastral area of Starý Lískovec (Brno-City District) in 2020 detected a peripheral part of a known site of the Linear Pottery culture.

Jiří Zubalík

Brno (k. ú. Starý Lískovec, okr. Brno-město)**Ul. Netroufalky, parc. č. 1681/119, 1681/178.**

Kultura lineární keramiky. Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK – -601339.80, -1162515.03, -601301.04, -1162524.68, -601305.80, -1162602.34, -601351.97, -1162578.92

V říjnu a listopadu roku 2020 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i. záchranný archeologický výzkum na parc. č. 1681/119 a 1681/178 v souvislosti s výstavbou tramvajové tratě do Univerzitního kampusu Bohunice. Dotčené pozemky se nachází v severní části katastrálního území, kde přiléhají k východní straně jižní třetiny ulice Netroufalky. Výkopy pro přeložku vodovodu a terénní úpravy prostoru budoucí konečné nové tramvajové tratě před Fakultní nemocnicí Brno odkryly úseky dosud neporušeného terénu s celkem 68 zahloubenými sídlištními objekty. Podle získaného materiálu, především zlomků keramických nádob, představují tyto objekty pokračování známé osady kultury s lineární keramikou, která byla z větší části odkryta již při výstavbě sousedního nákupního centra Campus Square a navazujících administrativních budov Campus Science Park (naposledy Přichystal 2018, 124). Mezi objevenými objekty převažovaly křivočárky, v nichž byla původně ukotvena nosná konstrukce charakteristických dlouhých domů obdélníkového půdorysu. Rozpoznány byly části dvou takových domů, oddělených od sebe navzájem stavebními jámami (obr. 3). Delší dům měl jeden konec zpevněn základovým žlabem a dosahoval šířky 5,5 m a délky nejméně 22 m. V okolí pak bylo prozkoumáno ještě několik blíže neinterpretovatelných sídlištních jam a jedna zásobní jáma.

Obr. 3. Brno – Starý Lískovec. Pohled na reliktu dvou dlouhých domů. Foto M. Přichystal.

Fig. 3. Brno – Starý Lískovec. View of the two long houses relics. Photo by M. Přichystal.

Literatura

Přichystal, M. 2018: Brno (k. ú. Starý Lískovec, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 59(1), 113, 124.

Summary

A rescue excavation took place on plots No. 1681/119 and 1681/178 in the cadastral area of Starý Lískovec (Brno-City District) in 2020, initiated by the construction of a tramway to the Bohunice University Campus. Excavations for the relocation of a water pipeline and earth moving in the area of the future terminal stop of

the new tramway in front of the University Hospital Brno revealed undisturbed terrain with a total of 68 sunken features. According to the gathered material, mostly fragments of pottery vessels, these features represent a continuation of a known Linear Pottery culture settlement that had been uncovered during the construction of the adjacent Campus Square shopping centre and the subsequent Campus Science Park administrative buildings. Postholes predominated among the discovered features within which the layouts of 2 long houses were recognised (Fig. 3).

Michal Přichystal

Brno (k. ú. Štýřice, okr. Brno-město)**Ul. Grmelova, parc. č. 506/1, 506/2, 506/3.**

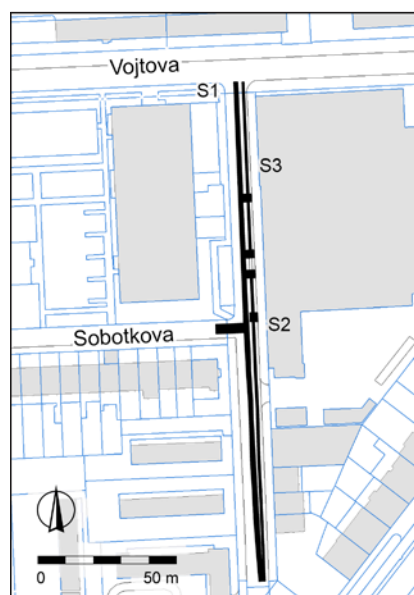
Kultura lineární keramiky. Sídliště. Skupina/síť sond. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: dočasně Archaia Brno z. ú.

Lokalizace: S1 – dolní mez: -599000.776, -1162202.052, horní mez: -598983.960, -1162023.916; S2 – dolní mez: -598988.754, -1162109.412, horní mez: -598985.676, -1162106.035; S3 – dolní mez: -598991.513, -1162201.942, horní mez: -598983.050, -1162023.939

Záchranný archeologický výzkum v ulici Grmelova (č. akce – A024/2020) byl vyvolán rekonstrukcí kanalizace a vodovodu, která probíhala v období od března do listopadu 2020. Výkopy pro kanalizaci a vodovod, včetně jejich přípojek, zasáhly velkou část plochy výše jmenované ulice a lokálně se dotkly i ulic Sobotkova a Vojtova. Archeologický výzkum probíhal formou dohledu při výkopových pracích a dokumentace pozitivních archeologických situací v rámci jednotlivých sond (obr. 4).

Ve výkopu kanalizace (sonda S1) byl v místech odbočky do ulice Sobotkovy na profilech P13 a P14 zachycen objekt (s.j. 511) s přímými, šikmými stěnami a nevýrazným hrotitým dnem, který lze předběžně interpretovat jako příkop (typu Spitzgraben). Po domluvě s investorem byl průběh příkopu ověřen předstihovou sondou o velikosti 3,4 × 3 m v trase budoucího vodovodu východně trasy kanalizace (sonda S2, profily P20, P21).

Příkop byl zachycen v délce 5 m a probíhal přibližně ve směru Z-V (obr. 5). Horní hrana výkopu byla v terénu patrná až těsně nad přechodem půdního horizontu (s.j. 101) do sprašového podloží (s.j. 100), kde šířka výkopu činila 0,7 m a hloubka 0,5 m.

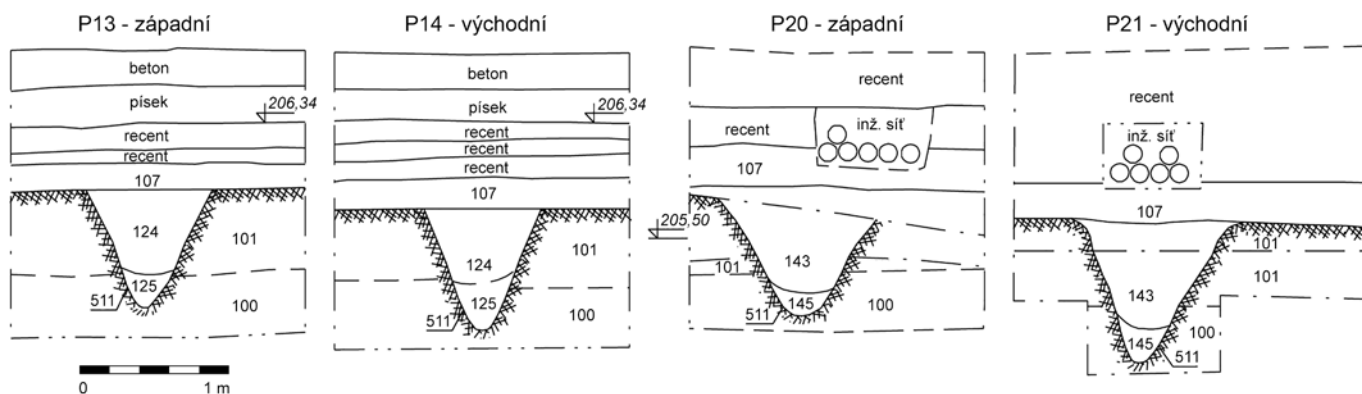
Obr. 4. Brno, ul. Grmelova. Poloha jednotlivých sond. Archaia Brno z. ú.

Fig. 4. Brno, Grmelova Street. Location of the individual trenches. Archaia Brno z. ú.

Obr. 5. Brno, ul. Grmelova. Průběh příkopu a zdokumentované profily. Archaia Brno z. ú.

Fig. 5. Brno, Grmelova Street. Course of the ditch and documented cross-sections. Archaia Brno z. ú.

Na základě terénní situace však musel být výkop původně hluboký minimálně 1,2 m a široký minimálně 1 m. Výkop byl vyplněn středně hnědou, plastickou hlinou s drobnými hrudkami mazanice a uhlíky (s.j. 124=143). Při dně výkopu byla výplň již silně promísená žlutou plastickou hlinou (s.j. 125=145), pravděpodobně ze stěn výkopu při jeho zanášení (obr. 6). Z výplně příkopu bylo získáno jen šest drobných střepů, které lze předběžně zařadit do období kultury s lineární keramikou (Sedláčková, Šimík 2020). Zda i zjištěný příkop náleží této kultuře, zůstává otázkou. Hypoteticky bychom tuto aktivitu mohli spojit s nedávno zachyceným sídlištěm kultury s lineární keramikou, které se nachází jen několik metrů severním směrem v prostoru nově vybudovaných bytových domů při ulici Vojtově (Grünseisen et al. 2020).

Obr. 6. Brno, ul. Grmelova. Pohled na příkop od jihovýchodu. Foto Archaia Brno z. ú.

Fig. 6. Brno, Grmelova Street. View of the ditch from the south-east. Photo by Archaia Brno z. ú.

Literatura

- Grünseisen, J., Kolařík, V., Sedláčková, L. 2020: *Brno, Bytové domy Vojtova*. Rkp. nálezkové zprávy č. j. 17/2017. Uloženo: archiv Archaia Brno z. ú.
- Sedláčková, L., Šimík, J. 2020: *Terénní dokumentace k akci A024/2020 při stavbě „Brno, Grmelova – rekonstrukce kanalizace a vodovodu“*. Rkp. dokumentace. Uloženo: archiv Archaia Brno z. ú.

Summary

A rescue excavation took place in Grmelova Street in the cadastral area of Štýřice (Brno-City District) in 2020. A five-metre section of a pointed ditch (Fig. 4–6) that can be tentatively dated to the Linear Pottery culture was documented within the framework of the supervision of the digging for underground services. The ditch might be related to a Linear Pottery culture settlement recently discovered a few metres to the north, near Vojtova Street (Grünseisen et al. 2020).

Lenka Sedláčková, Jakub Šimík

Brno (k. ú. Štýřice, okr. Brno-město)

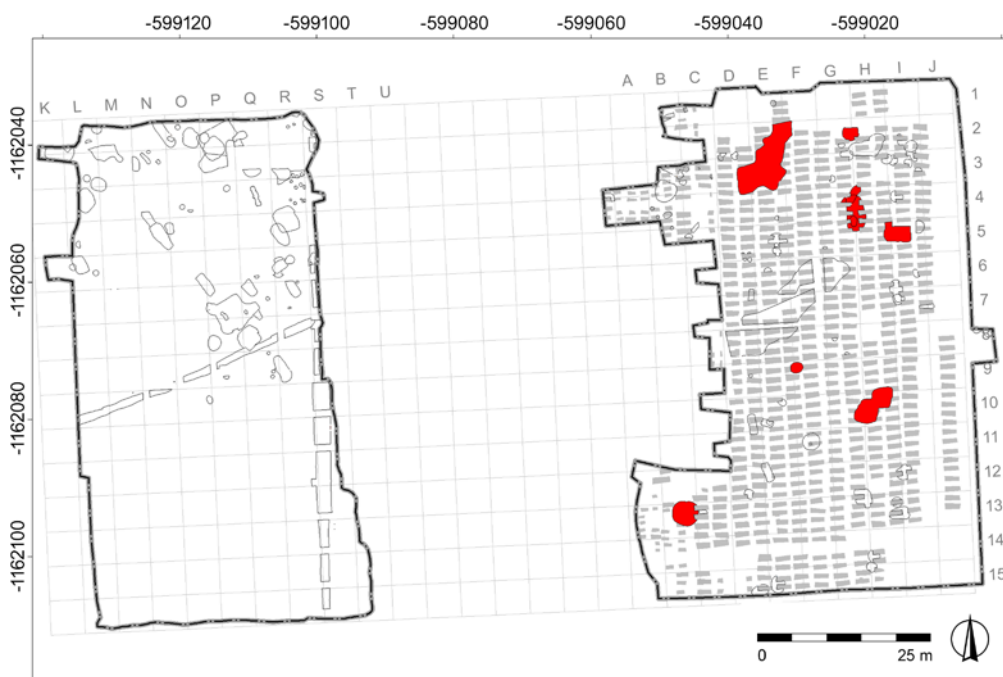
Ul. Vojtova, Grmelova, Havlenova, Sobotkova, parc. č. 507/1.

Kultura lineární keramiky. Sídliště. Plošný odkryv.

Záchraný výzkum. Uložení nálezu: dočasně Archaia Brno z. ú.

Lokalizace: WGS-84 – 49.1826956N, 16.5964889E; 49.1820131N, 16.5966553E; 49.1822069N, 16.5986025E; 49.1828933N, 16.5984469E

V roce 2020 bylo ukončeno zpracování záchraného archeologického výzkumu realizovaného v letech 2017 až 2019 společností Archaia Brno z. ú. v souvislosti s výstavbou bytových domů na Vojtově ulici v Brně (Grünseisen et al. 2020). V průběhu výzkumu byla mimo jiné odkryta část sídliště kultury s lineární keramikou (obecně k výzkumu viz oddíl Doba železná).

Obr. 7. Brno, ul. Vojtova. Plán lokality s vyznačenými objekty kultury s lineární keramikou. Archaia Brno z. ú.

Fig. 7. Brno, Vojtova Street. Site plan with sunken features of the Linear Pottery culture. Archaia Brno z. ú.

Na zkoumané ploše (obr. 7) byly zdokumentovány čtyři rozměrné jámy vykopané pravděpodobně za účelem získání hlíny (s.s.j. 002, 016, 017 a 018). V případě všech těchto objektů nelze vyloučit, že se jednalo původně o více samostatných jam. Hranice výkopů byly v terénu jen těžko čitelné. Všechny hliníky/stavební jámy byly ve svrchní části vyplněny hnědou plastickou hlínou, která se od půdního horizontu (s.j. 101), z jehož úrovně byly objekty zkoumány, většinou odlišovala jen přítomností mazaníc a kamenů. Přesné určení hranic objektů ztěžoval i hustý rastr novověkých hrobových jam.

Dále se podařilo zdokumentovat několik sídlištních objektů blíže neurčené funkce (s.j. 1754, 1764, 1772, 1793, 1797). Vyloučit nemůžeme také zařazení některých menších nedatovaných objektů právě do období neolitu, i když jako pravděpodobnější se jeví jejich příslušnost k bohatěji zastoupenému osídlení z mladších období. Kromě běžného spektra keramického materiálu kultury s lineární keramikou zde bylo objeveno i několik fragmentů zdobených šareckým výzdobným stylem (obr. 8).

Předpokládáme, že výzkumem byla odkryta část sídliště, které pravděpodobně nepokračovalo západním směrem, neboť na ploše S1 nebyly již žádné objekty kultury s lineární keramikou zachyceny. Není však vyloučeno, že zde probíhaly aktivity, které

se archeologicky neprojevují, což by podporovaly i ojedinělé nálezy této kultury získané z druhotných situací. Případný výskyt typických dlouhých domů sloupové konstrukce nebylo možné identifikovat s ohledem na hustou síť novověkých hrobových jam, které narušily celý povrch zkoumané části sídliště.

Literatura

Grünseisen, J., Kolařík, V., Sedláčková, L. 2020: *Brno, Bytové domy Vojtova*. Rkp. nálezové zprávy č. j. 17/2017. Uloženo: archiv Archaia Brno z. ú.

Summary

In 2017–2019, Archaia Brno z. ú. carried out a rescue excavation in Vojtova Street in the cadastral area of Štýřice (Brno-City District) initiated by the construction of apartment houses. Besides later components, the excavation unearthed part of a Linear Pottery culture settlement. Four larger-sized clay pits/long pits and several smaller features were detected. The Neolithic features were disturbed by Modern Period grave pits in many places (Fig. 7). Besides the usual range of Linear Pottery culture material, several fragments decorated in the Šárka style were detected (Fig. 8).

Jiří Grünseisen, Václav Kolařík, Lenka Sedláčková

Obr. 8. Brno, ul. Vojtova. Keramika kultury s lineární keramikou. Foto Archaia Brno z. ú.

Fig. 8. Brno, Vojtova Street. Pottery sherds from the Linear Pottery culture. Photo by Archaia Brno z. ú.

Brno (k. ú. Žebětín, okr. Brno-město)

Ul. Otevřená, č. p. 20a, parc. č. 899/3.

Lengyelská kultura. Sídliště. Sonda. Záchranný výzkum.

Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i., inv. č. 1043/19-101/1 – 1043/19-102/4.

Lokalizace: WGS-84 – 49.2088311N, 16.4881364E

Počátkem roku 2020 byl ukončen záchranný archeologický výzkum v areálu Základní školy na ulici Otevřená, při kterém se podařilo koncem roku 2019 objevit ve výkopu pro vodovodní přípojku část rozsáhlejšího objektu, patrně hliníku. Objekt je možné na základě získaného archeologického materiálu datovat do období lengyelské kultury (Zubalík 2020).

Literatura

- AMČR: Záznam M-201904177 [cit. 2021-03-22]. Archeologická mapa České republiky.
- Zubalík, J. 2020: Brno-Žebětín, ulice Otevřená. Žebětín – Přístavba II. stupně k Základní škole Brno, Otevřená 20a, příspěvková organizace. Rkp. nálezové zprávy č. j. 1108/20. Uloženo: archiv Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Summary

A rescue excavation was carried out in Otevřená Street (No. 20a) in the cadastral area of Žebětín (Brno-City District) at the turn of 2019 and 2020. During the excavation, part of a more sizeable feature was excavated, which, based on the finds gathered, may be dated to the Lengyel culture period.

Jiří Zubalík

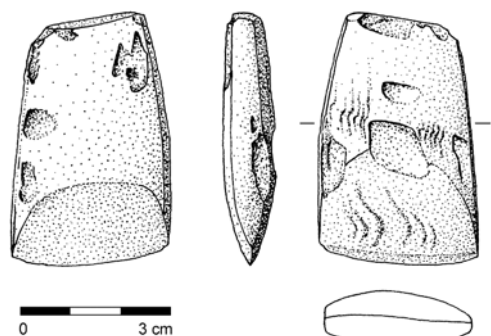
Brtnice (k. ú. Panská Lhota, okr. Jihlava) „Rejchlovice“.

Neolit–eneolit. Neurčený areál. Povrchový nález. Průzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologie a muzeologie Filozofické fakulty MU, inv. č. Z2610/1.

Lokalizace: WGS-84 – 49.3294508N, 15.7156575E

Na katastru Panské Lhoty v trati „Rejchlovice“ (na starších mapách též trať „Na podhradí“) byla na jaře roku 2020 nalezena plochá kamenná broušená sekerka (obr. 9). Sekerka je v průřezu lehce čokovitého tvaru, má hraněné boky, symetricky broušené ostří a je poměrně malých rozměrů – délka 53 mm, šířka 33,5 mm, tloušťka 11 mm. Surovina artefaktu byla makroskopicky určena jako zelená břidlice typu Želešice.

Nalezenou sekerku můžeme rámcově datovat do neolitu–eneolitu, zřejmě do kultury s moravskou malovanou keramikou. Z katastru Panské Lhoty kromě jediného střepu velatické kultury (Měřinský 1988, 15) a několika kusů kamenných vrtaných sekeromlatů z hradu Rokštejna (patrně tzv. hromových klínů, nepublikováno) žádné jiné pravěké nálezy zatím nebyly známy. Místo nálezu se nachází v nadmořské výšce 500 m a leží mimo starou sídelní oblast. Opakovaná prospekce lokality nepřinesla další nálezy a výše popisovaná sekerka tedy nejspíš představuje ojedinělý ztrátový nález. Nejbližší nálezy z okolí představují štípané a broušené artefakty z okolí Brtnice a Kněžic (Vokáč 2003, Tab. 131–132), které souvisí s místními zdroji kusového křišťálu, jenž byl v období kultury s moravskou malovanou keramikou v nedaleké Jaroměřické kotlině ve velké míře využíván (Vokáč 2003, 91–93).

Obr. 9. Brtnice. Kamenná broušená sekerka. Kresba A. Púčať.

Fig. 9. Brtnice. Polished stone axe. Drawing by A. Púčať.

Literatura

- Měřinský, Z. 1988: Počátky osídlení Brtnicka a nejstarší dějiny obce. In: J. Janák a kol.: *Dějiny Brtnicka a připojených obcí*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 13–49.
- Vokáč, M. 2003: *Suroviny kamenné štípané industrie v pravěku jihozápadní Moravy*. Rkp. diplomové práce. Masarykova univerzita. Filozofická fakulta. Ústav archeologie a muzeologie. Uloženo: knihovna Ústavu archeologie a muzeologie FF MU.

Summary

A small flat ground axe (Fig. 9) was discovered within a surface artefact survey in the cadastral area of Panská Lhota (Jihlava District) in the “Rejchlovice” field in the spring of 2020. The material of the artefact was macroscopically determined as Želešice type green slate. The axe can be dated generally to the Neolithic–Eneolithic, probably to the Moravian Painted Ware culture.

Andrej Púčať, Jana Mazáčková, Daniela Vaněčková, Petr Žaža

Buchlovice (okr. Uherské Hradiště) „Loučky“, parc. č. 524/1, 524/6, 524/26, 524/33.

Kultura lineární keramiky. Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Slovákcké muzeum v Uherském Hradišti, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49,0819175N, 17,3457311E

V roce 2020 pokračoval záchranný archeologický výzkum rozsáhlého sídliště kultury s lineární keramikou v poloze Buchlovice – „Loučky“, který vyvolala výstavba a zasítování nových bytových domů (bytový komplex „Zelený dvůr“). Výzkum navazoval na předchozí sezónu, při které byly dokumentovány zahřoubené objekty a kulturní vrstva především v liniových výkopech pro kanalizaci a další inženýrské sítě (Bartík, Novotný 2020, 145–146). V tomto roce proběhl v prostoru severně od bytového komplexu také rozsáhlejší plošný odkryv realizovaný v souvislosti s výstavbou parkoviště (obr. 10). Na ploše o rozloze 868 m² se podařilo zdokumentovat dalších deset zahřoubených objektů. Po typologické stránce šlo o rozsáhlý hlíník, čtyři sloupové jámy, zásobní jámu a dva blíže funkčně neurčitelné sídlištní objekty. Částečně byly prozkoumány také dvě stavební jámy orientované v ose SV–JZ, přičemž výplň jedné z nich obsahovala větší kumulaci fragmentů keramiky (obr. 11). Profily dalších tří objektů byly zjištěny na SZ stěně odtěžené plochy. Poslední stavební aktivitou na lokalitě se stala v létě 2020 výstavba chodníků a nové příjezdové komunikace k bytovému komplexu. V rámci terénních úprav však došlo jen k minimálním skrývkám, a naopak k navážení terénu, díky čemuž nedošlo k narušení dalších objektů. Výzkum v areálu bytových domů byl již ukončen a nyní probíhá laboratorní zpracování nálezů a vyhodnocování jednotlivých terénních situací.

Literatura

- Bartík, J., Novotný, J. 2020: Buchlovice (okr. Uherské Hradiště). *Přehled výzkumů* 61(1), 145–146.

Summary

In 2020, the rescue archaeological excavation of a large Linear Pottery culture settlement in the “Loučky” field continued (Fig. 10). Several sunken features including part of a long pit with an accumulation of ceramic sherds (Fig. 11) were excavated.

Jaroslav Bartík

Obr. 10. Buchlovice. Letecký pohled na zkoumanou plochu. Foto T. Chrástek.

Fig. 10. Buchlovice. Aerial view of the excavated area. Photo by T. Chrástek.

Obr. 11. Buchlovice. Pohled na kumulaci střepů ve stavební jámě. Foto J. Bartík.

Fig. 11. Buchlovice. View of the accumulation of pottery sherds in the long pit. Photo by J. Bartík.

Čelechovice na Hané (okr. Prostějov) Kaple, parc. č. 848/2, 849, 850.

Lengyelská kultura. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Muzeum a galerie v Prostějově, p. o., inv. č. 229.674–229.676.

Lokalizace: WGS-84 – 49.5296272N, 17.1025672E

Ve dnech 13.–21. února 2020 proběhl na katastru Čelechovic na Hané (okr. Prostějov) v místní části Kaple drobný záchraný archeologický výzkum vyvolaný stavbou rodinného domu. Na skryté ploše byl prozkoumán a zdokumentován osamocený sídlištní objekt obsahující nepočetné zlomky nádob kultury s moravskou malovanou keramikou, který zde dokládá existenci dosud neznámé archeologické lokality (cf. Kalábková 2009; Šmíd 2015).

Literatura

Kalábková, P. 2009: *Lengyelské osídlení střední Moravy. I díl: Text. II. díl: Katalog lokalit. III. díl: Katalog nálezů* [online]. Rkp. disertační práce. Masarykova univerzita. Filozofická fakulta. Ústav archeologie a muzeologie. Uloženo: Archiv závěrečných prací Masarykovy univerzity [cit. 2021-03-25]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/qg9qx/>.

Šmíd, M. 2015: Pravěké a raně historické osídlení katastru obce Čelechovice na Hané. In: R. Němcová et al.: *Čelechovice na Hané 1315–2015*. Čelechovice na Hané: Obecní úřad Čelechovice na Hané, 5–16.

Summary

An isolated pit containing sparse fragments of Moravian Painted Ware culture vessels was excavated in an area intended for the construction of a family house situated on the outskirts of the built-up area of the Kaple village in the cadastral area of Čelechovice na Hané (Prostějov District). This proved the existence of a previously unknown settlement.

Pavel Fojtík

Dětkovice (k. ú. Dětkovice u Prostějova, okr. Prostějov)

„Za Zahradami“, parc. č. 2120.

Kultura lineární keramiky. Sídliště. Sonda. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Muzeum a galerie v Prostějově, p. o., inv. č. 320.012–320.013.

Lokalizace: WGS-84 – 49.4179017N, 17.0802503E

Ve dnech 19. 6. – 27. 8. 2020 probíhal archeologický dohled související se stavbou „Dětkovice u Prostějova, oprava zásobovacího vodovodního řadu DN 400, I. etapa“. I přes realizaci bezvýkopovou technologií se v jedné z montážních jam podařilo získat drobný soubor nálezů kultury s lineární keramikou, který opětovně dokládá existenci již známého neolitického sídliště situovaného v poloze s pomístním názvem „Za Zahradami“ (Šmíd 2002).

Literatura

Šmíd, M. 2002: Dětkovice (okr. Prostějov). *Přehled výzkumů* 43 (2001), 155.

Summary

Archaeological watching brief in the “Za Zahradami” field in the cadastral area of Dětkovice u Prostějova (Prostějov District) was carried out in 2020 in connection with a repair of the water mains. A small assemblage of Linear Pottery culture finds was gathered from one of the assembly pits, repeatedly proving the existence of a previously known Neolithic settlement (cf. Šmíd 2002).

Pavel Fojtík

Dolní Dubňany (okr. Znojmo)

„Padělky v loužku“.

Moravská malovaná keramika (neolit). Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Jihomoravské muzeum ve Znojmě, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0578178N, 16.2192947E

V měsíci červenci a srpnu 2020 proběhl rozsáhlý archeologický výzkum vyvolaný budováním komunikace a inženýrských sítí na okraji obce Dolní Dubňany. Po skrývce ornice zde bylo identifikováno 54 zahloubených objektů. Kromě osídlení z doby laténské a římské zde objeven i jeden objekt datovatelný do kultury s moravskou malovanou keramikou.

Literatura

AMČR: Záznam M-202003037 [cit. 2021-03-22]. Archeologická mapa České republiky.

Summary

A rescue excavation carried out on the outskirts of the municipality of Dolní Dubňany (Znojmo District) in 2020 detected La Tène and Roman Period occupation. One sunken feature datable to the Moravian Painted Ware culture was also discovered.

David Humpola

Dukovany (okr. Třebíč)

Rabštejn.

Neolit-eneolit. Náhodný zásah/nález. Průzkum.

Uložení nálezu: Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0966161N, 16.1553197E

Při návštěvě zříceniny hradu Rabštejn byl na přístupové cestě nalezen ojedinělý artefakt štípané kamenné industrie. Jde o proximální zlomek úštěpu vyrobeného z rohovce typu Krumlovský les, varieta I, který je mírně přepálen. Na některých úsecích hran jsou patrné stopy nepravidelné místní retuše, respektive spíše oštípaní způsobeného užitím nebo pohyby v kamenitém sedimentu (podloží je tvořeno granulity). Vzhledem k vějířovitému tvaru artefaktu nelze vyloučit, že šlo původně o škrabadlo (hlavice je odlomena). Nález může souviset s hojnými doklady neolitického osídlení v okolí místa nálezu – Mohelno – „Plevovce“ (Bartík et al. 2019) a řada poloh na katastrálních územích Skryje nad Jihlavou a Dukovan (Kovárník 1982; 1983; Koštuřík et al. 1986). Vzhledem k výšinné poloze lokality nelze ale vyloučit ani možnou souvislost s eneolitickými výšinnými sídlišti jevišovické kultury (nejbližší na protilehlém břehu řeky; Vokáčová et al. 2012).

Literatura

Bartík, J., Škrdla, P., Novák, J. 2019: Mohelno-Plevovce v kontextu lokálního lengyelského osídlení a přírodního prostředí. *Přehled výzkumů* 60(1), 43–76.

Koštuřík, P., Kovárník, J., Měřinský, Z., Oliva, M. 1986: *Pravěk Třebíčska*. Brno, Třebíč: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, Západo-moravské muzeum v Třebíči.

Kovárník J. 1982: Terénní průzkum pravěkého osídlení na jihozápadní Moravě. *Přehled výzkumů* 1980, 49–52.

Kovárník J. 1983: Archeologické nálezy na jižní a jihozápadní Moravě (okr. Třebíč, Znojmo). *Přehled výzkumů* 1981, 76–79.

Vokáčová, J., Knotek, P., Šoukal, V. 2012: Mohelno (okr. Třebíč). *Přehled výzkumů* 53(1), 149–150.

Summary

An isolated lithic artefact was found on the access path to the ruined Rabštejn castle. A flake made of Krumlovský les-type chert, variety I, lightly burned, probably relates to the Neolithic occupation known from a series of find spots in the vicinity (Mohelno – „Plevovce“ or various locations in the Skryje and Dukovany cadastral areas; Bartík et al. 2019; Kovárník 1982; 1983; Koštuřík et al. 1986).

Petr Škrdla

Dukovany (okr. Třebíč)

„Vinohrádky“.

Lengyelská kultura. Sídliště. Exploatačně-dílenský areál.

Geofyzikální průzkum. Badatelský výzkum. Uložení nálezu:

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0877042N, 16.2172744E

V souvislosti s ověřováním potencionálních lokálních zdrojů křemičitých zvětralín v širším okolí epigravettské lokality Mohelno – „Plevovce“ je již po několik let autory sledován exploatačně dílenský areál na křemičité zvětraliny typu plazmy (k nomenklatuře suroviny viz Kuča, Bartík 2012) v poloze Dukovany – „Vinohrádky“. V roce 2020 zde proběhla další etapa nedestruktivních prospekci a povrchového průzkumu. Po známé lokalitě Jevišovice I (cf. Kovárník 1992; 1993a; 1993b; 2011, 22–23) se jedná teprve o druhý podrobněji archeologicky zkoumaný zdroj plazmy s doklady jejich pravěké exploatace. Lokalita je v odborné literatuře známa již delší čas, avšak především jako bohatý výchoz křemičitých zvětralín (Oliva 1986, 47; Vokáč, Knotek 2000, 110; Vokáč 2004). Zdrojová oblast plazmy je situována na rozlehlé plošině, až mírně k jihu se pozvolna uklánějícím svahu, který je lemován silnicí č. 152 vedoucí z Dukovan do Jamolic. Ze severu je pak poloha ohraničena lesním celkem „Hájky“, který po cca 400 m přechází do strmého údolí řeky Jihlavy. Východní okraj lokality protíná příjezdová polní cesta. Nadmořská výška terénu zde osciluje mezi 387–374 m. Přibližně 120 m východně od výše zmíněné polní cesty se nachází výraznější terénní deprese se stopami zrudnění, v jejímž okolí se vyskytují také drobné hrudky červeného a okrového barviva, u kterých nelze rovněž vyloučit jejich pravěké využití (Škrdla et al. 2016).

Plochu zdrojového serpentinitového tělesa lze na základě geologického mapování a odlišnosti v barvě nadložní půdy na leteckých ortofotomápních odhadnout na více jak 10 ha. Lidské aktivity spojené s exploatací a zpracováváním místní suroviny však byly identifikovány na výrazně menší ploše okolo 1,5–2 ha, a to v centrální až SZ části výchozu. Od roku 2015, kdy se zde podařilo objevit při povrchové prospekci několik půdních příznaků predikujících přítomnost zahloubených objektů a také větší množství štípané industrie vykazující dílenský charakter, je lokalita systematicky sledována pracovníky Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. Materiál z povrchových sběrů, stejně jako nálezy z jednoho sondážně zkoumaného objektu

Obr. 12. Dukovany. Geofyzikální prospekce exploatačně-dílenského areálu. Foto J. Bartík.

Fig. 12. Dukovany. Geomagnetic survey of the exploitation-workshop area. Photo by J. Bartík.

dovolují datovat zdejší aktivity do rozmezí závěru staršího a počátku mladšího stupně kultury s moravskou malovanou keramikou. Při sběrech byly ale získány i ojedinělé artefakty dokládající zde pohyb člověka v mladém paleolitu. Výše zmíněnou sondáží orbou narušeného objektu se podařilo prokázat, že dno jámy bylo zahlobeno do podloží, tvořeného jílovitou vrstvou zvětralého serpentinitu, jež obsahuje hlízy plazmy. Vzhledem k tomu, že těleso matečné horniny je obklopeno v neolitu preferovanými sprašemi (kde prozatím stopy objektů nebyly zjištěny), interpretujeme primární účel zahlubování objektů do podloží v těchto místech jako exploatační jámy s cílem získání štípatelné suroviny vyšší kvality než té, která se vyskytuje na povrchu.

V roce 2020 byla na lokalitě provedena kromě povrchových sběrů s podporou GPS (získána byla štípaná industrie, několik křemenných otloukačů a ojedinělé zlomky keramiky a broušené industrie) také geofyzikální prospekce (obr. 12), jejímž cílem bylo zmapování charakteru geologického podloží výchozu a ověření přítomnosti případných dalších archeologických objektů. Celkem se podařilo změřit plochu o rozloze 0,64 ha. Na výsledném magnetogramu bylo zjištěno větší množství anomálií, jejich interpretaci však do značné míry ovlivňovalo silně magnetické podloží. V návaznosti na výsledky měření došlo k realizaci 11 mikrosond, kterými byly ověřovány vybrané tvarově pravidelné anomálie. Žádnou z nich však nebylo možné ztotožnit s výplní archeologického objektu. Při sondáži však byly odebrány vzorky podložního sedimentu na petrografickou analýzu a měření magnetické susceptibility, které napomohou ke zkvalitnění interpretačních možností geofyzikální prospekce. Získané výsledky vyžadují další monitoring lokality a realizaci podrobnějšího výzkumu, který by mohl významně přispět k problematice exploatace kamenných surovin na Moravě v mladém neolitu.

Literatura

- Kovárník, J. 1992:** Kinds of Rock Suitable for Chipping Found in Southwest Moravia. In: A. Přichystal (ed.): *Lithic Raw Materials in Prehistory and Middle Ages of Czechoslovakia. The Anniversary of RNDr. Rudolf Musil, DrSc. Scripta. A collection of original articles from the Faculty of Science, Masaryk University, Brno, Czechoslovakia. Geology 22. Brno: Masaryk University, 17–28.*
- Kovárník, J. 1993a:** Das grosse urzeitliche Zentrum für Abbau und Verarbeitung der Rohstoffen der gespaltenen Industrie Jevišovice I. In: J. Pavúk (ed.): *Actes du XIIe Congrès International des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques. Bratislava, 1–7 Septembre 1991. Tome 2. Bratislava: Institut archéologique de l'Académie slovaque des sciences, 418–432.*
- Kovárník, J. 1993b:** Grossproduktions-Exploitationszentrum und prähistorische Ateliers Jevišovice I (Bez. Znojmo). *Přehled výzkumů 1991*, 9–15.
- Kovárník, J. 2011:** Další výchozy štípatelných surovin na jihozápadní Moravě. *Živá archeologie. (Re)konstrukce a experiment v archeologii 13*, 22–27.
- Kuča, M., Bartík, J. 2012:** Příspěvek k problematice křemičitých hmot a jejich využívání v průběhu neolitu na jižní a jihozápadní Moravě. *Přehled výzkumů 53(1)*, 41–50.
- Oliva, M. 1986:** Starší doba kamenná (Paleolit). In: P. Koštuřík, J. Kovárník, Z. Měřinský, M. Oliva: *Pravěk Třebíčska. Brno, Třebíč: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, Západo-moravské muzeum v Třebíči, 31–56.*
- Škrdla, P., Nejman, L., Bartík, J., Rychtaříková, T., Nikolajev, P., Eigner, J., Nývltová Fišáková, M., Novák, J., Polanská, M. 2016:** Mohelno – a terminal LGM industry with microlithic tools made on carenoidal blanks. *Quaternary International 406A*, 184–194.

Vokáč, M. 2004: Suroviny štípané kamenné industrie v pravěku jihozápadní Moravy. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales LXXXIX*, 167–206.

Vokáč, M., Knotek, J. 2000: Archeologické nálezy ze Slavětic, okres Třebíč. *Informační zpravodaj prosinec 2000*, 107–118.

Summary

The outcrop of serpentine weathering products (plasma-type) in the “Vinohrádky” field, a possible outcrop of local knappable raw material utilised during the Palaeolithic and Neolithic periods at the sites within the Dukovany and Mohelno areas, has been systematically surveyed since 2015. The intensive surface surveys aided with GPS were supplemented with a geomagnetic survey in 2020 (Fig. 12). Unfortunately, the geomagnetic survey was not as successful due to the high content of magnetic minerals composed of local bedrock. Both surface and geomagnetic surveys will continue (the area surveyed to date will be enlarged into a loess-covered area of the site).

Jaroslav Bartík, Petr Škrdla, David Cibulka, Marek Vlach

Hrotovice (okr. Třebíč)

Ul. Panská; „Na Panské nivě“, „Záhumenice“, parc. č. 692/13, 692/18, 692/20.

Kultura lineární keramiky, Moravská malovaná keramika (neolit).

Sídlíště. Skupina/síť sond. Záchranný výzkum.

Uložení nálezu: Muzeum Vysočiny Jihlava, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.1045469N, 16.0574394E

Mezi lety 2019 až 2020 proběhl v několika etapách záchranný výzkum na jihozápadním okraji Hrotovic. Akce vyvolaná stavbou nových rodinných domů přinesla nejzajímavější zjištění na parc. č. 692/13. Zde došlo při hloubení základů k narušení rozsáhlého objektu (patrně hliníku), jehož zasypan obsahoval převážně nálezy kultury s moravskou malovanou keramikou (zlomky keramických nádob, fragmenty plastik, štípanou a broušenou kamennou industrií) a v menší míře také kultury s lineární keramikou. Nevelký objekt kultury s lineární keramikou byl zachycen i na parc. č. 692/18. Poslední ze sledovaných parcel 692/20 byla již bez nálezů. Plochy zkoumané v roce 2020 jsou součástí rozsáhlého sídlíště známého již z dřívějších dob a probádaného zejména F. Vildomcem a J. Palliardim (Koštuřík et al. 1986, 190).

Literatura

- Koštuřík, P., Kovárník, J., Měřinský, Z., Oliva, M. 1986:** *Pravěk Třebíčska. Brno, Třebíč: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, Západo-moravské muzeum v Třebíči.*

Summary

A rescue excavation carried out in 2019–2020 on the south-western periphery of the town of Hrotovice (Třebíč District) in the “Na Panské nivě” field, detected a continuation of a previously examined Moravian Painted Ware and Linear Pottery culture settlement (cf. Koštuřík et al. 1986, 190).

Aleš Hoch, Milan Vokáč

Hulín (k. ú. Záhlinice, okr. Kroměříž)
Záhlinice; „Za Školou“, parc. č. 1862/9, 1862/11, 1862/12.
 Neolit. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum.
 Uložení nálezu: Muzeum Kroměřížska, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.2884800N, 17.4875100E

V roce 2020 proběhl v souvislosti s budováním nových rodinných domů v Záhlinicích v poloze „Za Školou“ záchraný archeologický výzkum. Na parc. č. 1862/11 byl zdokumentován a ověřován jediný archeologický objekt, který se materiálem vyzvednutým z jeho výplně hlásí pravděpodobně k neolitické kultuře s lineární keramikou. Tato komponenta byla na lokalitě zjištěna již při předchozích akcích, většinou však pouze v podobě intruzí ve výplních mladších objektů (viz oddíl Doba bronzová, Doba železná).

Literatura

Čižmář, I. 2011: Hulín (k. ú. Záhlinice, okr. Kroměříž). *Přehled výzkumů* 52(1), 162.

Šebela, L. 2016: Pravěké a časně historické nálezy z katastrálních území Záhlinic a Chrástán. In: Z. Fišer (ed.): *Záhlinice a František Skopalík. Příběh malé vesnice a velké osobnosti (s exkurzy k dějinám obce Chrástany)*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně pro město Hulín, 27–60.

Summary

A Neolithic feature probably datable to the Linear Pottery culture was examined, along with others, during the construction of new family house foundations in the “Za Školou” field in the cadastral area of Záhlinice (Kroměříž District), thus newly proving Neolithic occupation at the site.

Miroslav Popelka, Adam Fojtík

Hvozdec (k. ú. Hvozdec u Veverské Bítýšky, okr. Brno-venkov)
„Na Dolech“.

Neolit-eneolit. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum.
 Uložení nálezu: neuvedeno.

Lokalizace: WGS-84 – 49.2434494N, 16.4394561E

Nová pravěká lokalita byla náhodně objevena při povrchovém sběru v trati „Na Dolech“. Je lokalizována na táhlém východním svahu blízko soutoku potoků Hlinka a Veverka. Nadmořská výška místa je asi 320 m. V jednom místě byl znatelný objekt, na jehož povrchu byla nalezena písčité keramiky a dva štípané artefakty (ústěp z rohovce typu Krumlovský les, varieta II a čepel z krakovsko-čenstochovské jury). Při bližším průzkumu okolí bylo objeveno ještě několik dalších ústěpů z rohovce krumlovské provenience. Lokalitu lze předběžně zařadit do průběhu neolitu až eneolitu.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

A new site was accidentally discovered during a surface survey in the “Na Dolech” field in the cadastral area of Hvozdec u Veverské Bítýšky (Brno-Country District) in 2020. Based on the existing finds, it can be dated only generally to the Neolithic or Eneolithic.

Martin Kuča

Ivančice (k. ú. Alexovice, okr. Brno-venkov)
„Nad Hájkem“.

Neolit-eneolit. Povrchový sběr. Průzkum.
 Uložení nálezu: Neuvedeno.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0871650N, 16.3567150E

Na táhlém temeni se severozápadním sklonem v poloze „Nad Hájkem“ v nadmořské výšce 260 m byla získána nevelká kolekce štípané kamenné industrie. Tři kusy byly zhotoveny z rohovce typu Krumlovský les, jeden artefakt byl patinovaný (viz oddíl Paleolit) a jeden ústěp byl z čirého křišťálu. Přítomnost keramiky nebyla prokázána. Pro bližší postpaleolitické chronologické zařazení lokality lze doporučit další průzkumy této polohy, jež je příznivá pro potenciální pravěké osídlení.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

A smallish stone artefact collection was discovered during a surface survey in the “Nad Hájkem” field in the cadastral area Alexovice (Brno-Country District) in 2020. The presence of pottery at the site has not been detected yet. The finds can be dated only generally to the Neolithic or Eneolithic.

Martin Kuča

Ivančice (k. ú. Hrubšice, okr. Brno-venkov)
Intravilán, parc. č. 29/3.

Kultura lineární keramiky. Sídliště. Skupina/síť sond.
 Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0914853N, 16.3065664E

Záchraný výzkum byl vyvolán stavebním záměrem firmy itself s. r. o. realizovat výkopy pro zavedení kabeláže pro optické sítě (projekt – „Propojovací trasa itself Řeznovice – Hrubšice“). Lokalita se nachází na okraji intravilánu obce při silnici ohraničující z jižní strany areál hrubšického zámku. V liniových výkopech byly zachyceny dva objekty obsahující fragmenty keramiky a další artefakty související s osídlením kultury s lineární keramikou. Pravděpodobně se zde nacházelo sídliště dané kultury. Nálezová situace byla komplikována narušením objektů recentními aktivitami. Zájmová plocha bude dále sledována z důvodu pokračujících prací a rozšiřování infrastruktury.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

A new Linear Pottery culture settlement was discovered during a rescue excavation in Ivančice in the cadastral area of Hrubšice (Brno-Country District). Two sunken features disturbed by recent interventions were documented in linear trenches.

Alžběta Čerevková, Katarína Čerňavová,
 Jaroslav Novotný

Ivančice (okr. Brno-venkov)**„Nad Nivou“, „Kouty“.**

Neolit–eneolit. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: neuvedeno.

Lokalizace: WGS-84 – 49.1288039N, 16.3833250E

Během podzimních měsíců roku 2020 byla při povrchové prospekci získána kolekce patinované a nepatinované štípané industrie. Nálezy byly získány ze dvou sousedících poloh „Nad Nivou“ a „Kouty“ v nadmořské výšce 320 až 350 m. Jedná se o jihovýchodní svah vybíhající ze zalesněné kóty „Staré hory“ (377 m n. m.). Novověká křesadla byla z rozboru vyloučena. Keramika zatím nebyla zaznamenána.

Kolekce nepatinované štípané kamenné industrie, až na přepálený úštěp a jeden neurčený kus (jednoduché jádro), je zhotovena výlučně z rohovce typu Krumlovský les. Převažuje varieta II (reziduum jádra, dvoupodstavové jádro, 29 úštěpů – z toho 1 kus korový, reutilizovaný, úštěp z hrany jádra, tableta, 4 čepele, 4 nástroje – úštěp s vkleslou retuší, laterálně retušovaná čepel, úštěp s bilaterální retuší a vruby) nad varietou I (9 úštěpů, nepravidelné jádro a reziduum dalšího, drásadlo). Ostatní kamennou industrii reprezentuje otloukač z krumlovského rohovce (varieta II). Nevelký soubor je po technologické stránce výrazně úštěpový.

Z uvedených poloh se jedná o nové nálezy. Ze starých fondů pochází pouze nádoba kultury s nálevkovitými poháry bez bližších nálezových okolností (Šebela 2002, 58). Jedná se však zřejmě o nález z jiné části rozsáhlých, zemědělsky obdělávaných svahů spadajících jižně do Ivančické kotliny.

Literatura

Šebela, L. 2002: Soupis archeologických lokalit na k. ú. Ivančic (stav do r. 1995). Od paleolitu do konce doby hradištní. In: J. Čejka a kol.: *Ivančice. Dějiny města*. Ivančice: město Ivančice, 56–66.

Summary

A chipped artefact collection of a flake character generally dated to the Neolithic or Eneolithic was gathered in 2020 during a surface survey in the two adjacent fields of “Nad Nivou” and “Kouty” in Ivančice (Brno-Country District).

Martin Kuča, Zdeněk Hájek, Libor Svoboda

Ivančice (k. ú. Němčice u Ivančic, okr. Brno-venkov)**Ul. K Lesu, ul. Ke Karlovu; „Záhumenice“.**

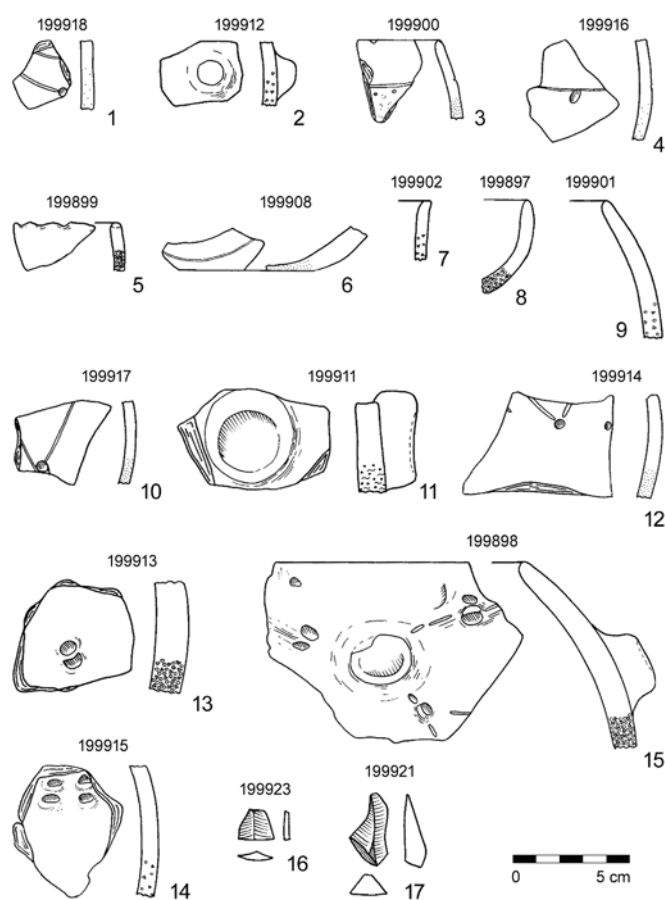
Kultura lineární keramiky. Sídliště. Skupina/síť sond. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum, inv. č. 199843–199952.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0904969N, 16.3714750E, 49.0903108N, 16.3719658E, 49.0907883N, 16.3719658E, 49.0916508N, 16.3714453E

Lokalita se nachází na při jižním okraji města Ivančice v místní části Němčice zhruba mezi křížem na konci zástavby ulice K Lesu a řadou novostaveb při ulici Ke Karlovu. Při hloubení liniových výkopů pro zavedení kabeláže vysokého napětí bylo zachyceno celkem pět zahloubených objektů (č. 500–504), které byly díky charakteru výplně poměrně dobře odlišitelné od sprašového podloží. Objekty č. 501 a 503 byly identifikovány pouze na profilu výkopu, a proto byly zkoumány jen metodou vzorkování. Ostatní objekty byly částečně zachyceny i v ploše výkopu a mohly tak být v rámci tohoto prostoru exkavovány. Vzhledem k omezené možnosti objekty prozkoumat ve větší

ploše nelze o jejich účelu říci nic bližšího. V této souvislosti také nemůžeme být příliš konkrétní v otázce podoby sídliště. Stopy funerálních aktivit nebyly zaznamenány.

Na základě získaného materiálu bylo možné všechny jámy datovat do období kultury s lineární keramikou, respektive dle výzdoby keramiky do jejího mladšího stupně (obr. 13). Kromě keramiky byla objevena také kolekce štípané (34 ks) a ostatní (17 ks) kamenné industrie, fragmenty mazanice a zvířecích kostí. U štípané industrie byly zaznamenány tři importy (dva silicity krakovsko-čenstochovské jury a jeden silicit z glacienních sedimentů), lokální suroviny jsou reprezentovány především varietami rohovce typu Krumlovský les. Ostatní kamenná industrie je zhotovena ze surovin místní provenience.

Obr. 13. Ivančice. Výběr nálezů z objektu 502. Kresba A. Čerevková.

Fig. 13. Ivančice. Selection of finds from feature 502. Drawing by A. Čerevková.

Literatura

Čerevková, A. 2020: *Ivančice – Němčice, kabel VN*. Rkp. nálezové zprávy, č. j. MTX202100033. [cit. 2021-03-22]. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. Dostupné také z: Digitální archiv Archeologické mapy České republiky <http://digiarchiv.aiscr.cz/id/M-TX-202100033>.

Summary

A part of a Linear Pottery culture settlement was detected during a rescue excavation on the outskirts of the town of Ivančice in the cadastral area of Němčice u Ivančic (Brno-Country District) initiated by the implementation of high voltage cabling. Five sunken features were documented (Fig. 13).

Alžběta Čerevková, Katarína Čerňavová, Jaroslav Novotný

Kostelany nad Moravou (okr. Uherské Hradiště) „Roztoky“, parc. č. 654/117, 671/6.

Kultura lineární keramiky. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Slováké muzeum v Uherském Hradišti, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0430175N, 17.3935733E

V souvislosti s rozšířením výrobní a skladovací haly společnosti LA FOOD s. r. o. proběhl v trati Kostelany – „Roztoky“ záchraný archeologický výzkum, při kterém se podařilo odkrýt část sídliště kultury s lineární keramikou. Odkryv navazoval na předchozí záchraný výzkum realizovaný před výstavbou původní výrobní haly v roce 2016, při kterém bylo doloženo osídlení z období kultury s moravskou malovanou keramikou, kultury popelnicových polí, doby laténské a raného středověku (Chrátěk et al. 2017, 188). Archeologické doklady lidských aktivit jsou odtud známy ovšem už díky povrchovým sběrům V. Hrubého ze 40. let 20. století (Vaškovských, Menoušková 2005, 114).

Zájmová poloha se nachází na pravém břehu řeky Moravy přibližně 1,1 km západně od centra obce Kostelany nad Moravou. Z geografického hlediska se sídliště nachází v nivě řeky Moravy, přičemž od současného koryta je vzdáleno cca 120 m. Geologické podloží lokality sestává z terciérních písků, které zde vytváří dvě nevýrazné duny, od nichž pak terén pozvolna klesá do všech směrů. Nadmořská výška osciluje na zkoumané ploše v hodnotách okolo 177 m.

Před zahájením samotného archeologického výzkumu proběhla na zájmové ploše geofyzikální prospekce, jejímž cílem bylo ověřit v dotčeném prostoru výskyt anomálií interpretovatelných jako potenciální archeologické objekty a napomoci tak lépe naplánovat rozsah a postup prací. Na výsledném magnetogramu se potvrdila přítomnost více jak dvou desítek zřetelných anomálií (Tencer, Milo 2020). Na základě jejich plošné distribuce došlo následně k vytyčení celkem 12 sektorů (označeny písmeny A–L), v jejichž rámci byla plocha blíže zkoumána (obr. 14), a kde se i charakter skrývky přizpůsobil výskytu archeologických situací. S ohledem na písčité charakter výplní objektů bylo přikročeno k jejich kompletnímu přesívání na kátru s velikostí ok 8 mm. Aplikace této metody umožnila získat i předměty velmi drobných rozměrů, které by při běžném přepřávání unikly.

Výzkumem v roce 2020 bylo zdokumentováno celkem 97 objektů. Po typologické stránce dominují především drobné kúlové jámy, které doplňuje několik rozměrnějších sloupových jam a menších i větších jam sídlištního rázu bez bližší funkční specifikace. Pouze v případě sektoru C lze u objektů 533–535 předpokládat, že mohly sloužit jako stavební jámy a byly tak součástí stavebního komplexu. Tomu by nasvědčovala i plošná distribuce povrchových nálezů jižně od zmíněných objektů, která v prostoru orientovaném v ose SV–JV nevykazuje na rozdíl od zbytku plochy žádnou koncentraci a prostor je téměř prázdný (velikost cca 18 × 5,5 m). Tento jev může poukazovat na určitý systém v manipulaci se sídlištním odpadem a může zde indikovat existenci nadzemní stavby, v rámci níž nebyl kumulován odpad. Kompletní půdorys dlouhého domu se zde ovšem nedochoval. S jeho existencí můžeme teoreticky spojit jen několik sloupových jam, a to především linii tvořenou trojicí jam 543, 545 a 570, která se nachází v jižní části volného prostoru. Z chronologického hlediska můžeme všechny zahloubené objekty obsahující archeologický materiál datovat do mladšího stupně kultury s lineární keramikou. S touto fází osídlení pak mohou souviset i některé další kúlové a sloupové jámy, které nebyly pro absenci materiálu blíže datovány.

Obr. 14. Kostelany nad Moravou. Letecký pohled na lokalitu v průběhu záchraného výzkumu. Foto T. Chrátěk.

Fig. 14. Kostelany nad Moravou. Aerial view of the site during the rescue excavation. Photo by T. Chrátěk.

Literatura

Chrátěk, T., Bartík, J., Novotný, J. 2017: Záchrané archeologické výzkumy Slovákého muzea v roce 2016. *Slovácko* LVIII, 187–190.

Tencer, T., Milo, P. 2020: *Správa o geofyzikálnom prieskume. Geomagnetická prospekcia. Kostelany nad Moravou – „Roztoky“*. Rkp. zprávy č. 20004. Uloženo: archiv archeologického oddělení Slovákého muzea.

Vaškovských, M., Menoušková, D. 2005: Doklady archeologického osídlení středního Pomoraví. Soupis nálezů z katastrů obcí Babice, Huštěnovice, Jarošov, Kněžpole, Kostelany nad Moravou, Kunovice, Mařatice, Míkovice, Nedakonice, Ostrožská Nová Ves, Polešovice, Spytihněv, Topolná, Uherský Ostroh, Věsky. *Slovácko* XLVI, 109–141.

Summary

A part of a Neolithic settlement (Fig. 14) was uncovered in the “Roztoky” field (Uherské Hradiště District) during a rescue excavation in connection with the extension of a production and storage hall of LA FOOD s. r. o. A total of 97 features were documented. Small post and stake holes dominate typologically, with a few larger features of a settlement character. The occupation can chronologically be dated to the later phase of the Linear Pottery culture.

Jaroslav Bartík

Kralice na Hané (okr. Prostějov)

Průmyslová zóna města Prostějova; „Kralický háj“, parc. č. 350/95, 350/123.

Kultura lineární keramiky. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Muzeum a galerie v Prostějově, inv. č. 320.017–320.153.

Lokalizace: WGS-84 – 49.4670075N, 17.1516725E

Ve dnech 21. srpna až 10. prosince 2020 proběhl záchraný archeologický výzkum související s přístavbou výrobního areálu společnosti Žaluzie NEVA v průmyslové zóně města Prostějova. Skrývkou zasažená plocha byla tvořena „ostrůvkem“ nedotčeného terénu obklopeného souvisle archeologicky prozkoumaným územím, což doložilo i zachycení konstrukčních vrstev

okolních staveb, které místo vymezují ve směru od severu, jihu a východu. Ve směru od západu, v těsném sousedství s novostavbou areálu společnosti MB Tool (Fojtík 2020), byl lokalizován ostře ohraničený výběžek podloží tvořeného povodňovými hlínami, ve kterém se podařilo zdokumentovat sídlištní jámu s nálezy kultury s lineární keramikou (obr. 15) a zároveň vymezit východní okraj rozsáhlého neolitického sídliště rozprostírajícího se v prostoru „Kralického háje“ (např. Humpola 2012). Na zbývajících ploše nebylo skrývkou dosaženo podloží a archeologický výzkum zde byl realizován především formou detektorové prospekce a sondáže. Položené sondy doložily postupnou svažitost podloží klesajícího pod splachové vrstvy (obsahující archeologický materiál z období kultury s lineární keramikou, kultury s moravskou malovanou keramikou, středověku i novověku) a následně i do koryta meandrující vodoteče či hrany rybníka.

Obr. 15. Kralice na Hané. Objekt kultury s lineární keramikou. Foto P. Fojtík.

Fig. 15. Kralice na Hané. Feature of the Linear Pottery culture. Photo by P. Fojtík.

Literatura

AMČR: Záznam M-201801965 [cit. 2021-03-22]. Archeologická mapa České republiky.

Fojtík, P. 2020: Kralice na Hané, „Kralický háj“ 2019, „Výrobní a skladovací hala MB TOOL – Prostějov“, č. akce 344/19.

Rkp. nálezové zprávy č. j. 666/20. Uloženo: archiv Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Humpola, D. 2012: Sídelní areál kultury s lineární keramikou v Kralickém háji. In: M. Šmíd: *Kostrové a žárové pohřebiště kultury s lineární keramikou v Kralicích na Hané, střední Morava*. Pravěk, Supplementum 25. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i., 113–118.

Summary

A rescue excavation initiated by the construction of an annexe to the Žaluzie NEVA production complex in the Prostějov industrial zone took place in Kralice na Hané cadastral area (Prostějov District) in 2020. The construction area represented an “islet” of untouched terrain surrounded by archaeologically surveyed territory. A sharply delimited projection of bedrock consisting of flood soils was localised near the western edge of the stripped area within which a settlement pit with Linear Pottery culture finds was documented (Fig. 15), thus delimiting the eastern edge of an extensive Neolithic settlement situated in the “Kralický háj” field (Humpola 2012).

Pavel Fojtík

Lehotice (okr. Kroměříž)

„Hájky“, parc. č. 1218.

Neolit. Sídliště. Povrchový nález. Záchranný výzkum.

Uložení nálezu: Muzeum Kroměřížska, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.2752819N, 17.5968386E

Od roku 2020 probíhají pravidelné archeologické dohledy na rozsáhlé akci související s vybudováním nového poldru v trati „Hájky“ nacházející se ve východní části katastru obce Lehotice na toku Židelné. V ploše stavby prozatím žádné archeologické objekty ani situace zjištěny nebyly (plocha se nachází v inundaci a výrazně ovlivněna vodním režimem), ovšem jižně od poldru, kde se terén zdvíhá nad vodoteč, byly po hluboké orbě zjištěny narušené objekty a zdvihnut střepek a pazourkový úštěp pravděpodobně neolitického stáří, související s blízkým sídlištěm (cf. Fišer 1976).

Literatura

Fišer, Z. 1976: *Pravěk Kroměřížska*. I. Text.; II. Soupis. Rkp. disertační práce. Kroměříž.

Summary

A probable Neolithic settlement was detected during the survey of closer surroundings of the construction of a new polder in the “Hájky” field near the Židelná watercourse in the eastern part of Lehotice cadastral area (Kroměříž District).

Miroslav Popelka

Lehotice (okr. Kroměříž)

„Podlesí“, parc. č. 1071/11.

Lengyelská kultura. Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum.

Uložení nálezu: Muzeum Kroměřížska, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.268101163N, 17.590030005E

Při stavbě rodinného domu na parc. č. 1071/11 v lokalitě „Podlesí“ na jižním okraji intravilánu obce Lehotice byl dále sledován průběh žlabovitého objektu zachyceného při přípravě základní technické vybavenosti pro satelit rodinných domů v roce 2019. Paralelně probíhající druhý žlab se zachytit nepodařilo (viz Popelka 2020). Mimo to byly prozkoumány tři standardní sídlištní objekty kruhového půdorysu s poměrně malou hloubkou a torzo dalšího žlabu, u kterého nelze vyloučit, že se jedná o pokračování východního ze žlabovitých objektů, zachycených v roce 2019. Situace jsou vyzvednutým materiálem jako celek datovány shodně do průběhu (či na závěr) trvání lengyelské kultury.

Literatura

Popelka, M. 2020: Lehotice (okr. Kroměříž). *Přehled výzkumů* 61(1), 148–149.

Summary

Several pits and groove-like features dated to the period of the Lengyel culture were examined on plot No. 1071/11 in the “Podlesí” field in the cadastral area of Lehotice (Kroměříž District) during the construction of the foundations of a new family house.

Miroslav Popelka

Lipůvka (okr. Blansko)

„Nad Cihelnou“, parc. č. 1126/49, 1126/60, 1126/136, 1126/138, 1126/139, 1126/144, 1126/159, 1126/160.

Kultura lineární keramiky. Sídliště. Vertikální řez. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK – -599912.51, -1144726.49, -599926.73, -1144769.16, -599873.94, -1144828.62, -599825.99, -1144836.62, -599823.67, -1144806.59

V průběhu roku 2020 pokračovali pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., v záchranných archeologických výzkumech ve střední části lokality Lipůvka – „Nad Cihelnou“, které byly vyvolány postupnou výstavbou rodinných domů a související infrastruktury (cf. Přichystal 2018; 2019; 2020). Nově bylo dokumentováno porušení dalších 30 zahloubených sídlištních objektů, z nichž většinu je možné na základě získaného materiálu datovat opět do kultury s lineární keramikou.

Literatura

Přichystal, M. 2018: Lipůvka (okr. Blansko). *Přehled výzkumů* 59(1), 132.
Přichystal, M. 2019: Lipůvka (okr. Blansko). *Přehled výzkumů* 60(1), 177–178.

Přichystal, M. 2020: Lipůvka (okr. Blansko). *Přehled výzkumů* 61(1), 149.

Summary

A rescue excavation brought about by the gradual construction of family houses and the related infrastructure continued in the central part of the Lipůvka – “Nad Cihelnou” field (Blansko District) in 2020. Another 30 disturbed pits were newly documented; most of these can be, once again, dated to the period of the Linear Pottery culture based on the gathered material (cf. Přichystal 2018; 2019; 2020).

Michal Přichystal

Modřice (okr. Brno-venkov)

Ul. Vídeňská, parc. č. 2217/1.

Zemědělský pravěk. Sídliště. Vertikální řez. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i., inv. č. 941/19-102/14.

Lokalizace: WGS-84 – 49.1324328N, 16.6034167E

Počátkem května 2020 byl ve výkopu pro plynovod na ulici Vídeňská v Modřicích nedaleko čerpací stanice rozpoznán zahloubený objekt pravěkého stáří. Jednalo se o sídlištní jámu o délce 4,8 m a hloubce 0,8 m. Z její výplně byl získán pouze malý keramický fragment umožňující jen rámcovou dataci snad do období zemědělského pravěku.

Literatura

AMČR: Záznám M-201903601 [cit. 2021-03-22]. Archeologická mapa České republiky.

Zubalík, J. 2021: Modřice 2019-2020, ul. Vídeňská, I. etapa. Reko MS Brno-Vídeňská, I. etapa, č. akce 941/19. Rkp. nálezové zprávy č. j. 150/21.

Uloženo: archiv Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Summary

A feature dated only generally to the agricultural prehistory period was documented in 2020 during a rescue excavation in Vídeňská Street in Modřice cadastral area (Brno-Country District).

Jiří Zubalík

Mohelno (okr. Třebíč)

„Plevovce“.

Lengyelská kultura. Sídliště. Povrchový sběr. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.1044189N, 16.1499106E

Lokalita Mohelno – „Plevovce“ je dobře známá především díky vícefázovému osídlení z mladého paleolitu (Škrdla et al. 2014). Během pravidelně realizovaných povrchových prospekci se zde ale podařilo prokázat lidské aktivity také v mladém neolitu. Před dvěma lety zde byly prozkoumány dva zahloubené objekty lengyelské kultury (polozemnice a sídlištní jáma, obj. 500, 501), které narušila vodní eroze, již je poloha neustále vystavována (Bartík et al. 2019). V roce 2020 se při jedné z návštěv podařilo identifikovat na horním úseku západního erozního koryta (polohu protínají celkem tři, viz Bartík et al. 2019, obr. 1: A) další zahloubený objekt (obj. 502), který je možné na základě nálezu několika fragmentů keramiky datovat rovněž do mladšího neolitu. Zčištěný povrch objektu byl prozatím zakonzervován navršením zeminy a bude exkavován až za příhodnějších podmínek, které jsou na lokalitě především v době odstávek Přerčerpávací vodní elektrárny Dalešice. Mimo ně je poloha periodicky zaplavována.

Literatura

Bartík, J., Škrdla, P., Novák, J. 2019: Mohelno-Plevovce v kontextu lokálního lengyelského osídlení a přírodního prostředí. *Přehled výzkumů* 60(1), 43–76.

Škrdla, P., Rychtaříková, T., Eigner, J., Bartík, J., Nikolajev, P., Vokáč, M., Nývltová Fišáková, M., Čerevková, A., Knotková, J. 2014: Mohelno-Plevovce: Lokalita osídlená v průběhu posledního glaciálního maxima a pozdního glaciálu. *Archeologické rozhledy* LXVI(2), 243–270.

Summary

The third sunken feature of the Lengyel culture was identified at the Mohelno – “Plevovce” site in 2020, in the upper segment of the western erosion channel. The cleaned surface of the feature was provisionally conserved by heaping up the soil. This will be excavated under more favourable conditions, which usually occur at the site during the shut-down periods of the Dalešice pumped-storage hydro power station. The area is periodically flooded outside of these periods.

Jaroslav Bartík, Petr Škrdla

Mokrá-Horákov (k. ú. Mokrá u Brna, okr. Brno-venkov)

„Dlouhé Kopaniny“, parc. č. 966/111–113.

Lengyelská kultura. Výšinné sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.2262692N, 16.7474322E

Současně s výzkumem dvorce z období halštatské kultury v trati „Dlouhé Kopaniny“ byly při výstavbě obytného souboru Mokrá-Kopaniny zachyceny v roce 2020 také sídlištní a výrobní objekty z období neolitu. Po typologické stránce šlo o jámu s několika menšími pecemi datovanou do kultury s moravskou malovanou keramikou.

Literatura

Neuveveno.

Summary

A settlement pit with several smaller furnaces was examined in the “Dlouhé Kopaniny” field in the cadastral area of Mokrá u Brna (Brno-Country District) in 2020 during the construction of the Mokrá-Kopaniny residential complex. The feature was dated to the Moravian Painted Ware culture.

Petr Kos

Moravský Krumlov (okr. Znojmo)

„Perk“.

Moravská malovaná keramika (neolit). Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: neuveveno.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0296100N, 16.2984383E

Mezi Moravským Krumlovem a Rybníky se nachází výrazná kóta „Perk“ (294 m n. m.). Autor zprávy byl upozorněn B. Grunou na narušený pravěký objekt, jehož obsah před léty zachránil a poskytl ke zpracování. Následoval povrchový průzkum místa, avšak s negativním výsledkem. Zajímavé je, že i opakované průzkumy v místě učinění objevu a v širším okolí kóty nepřinesly jediný artefakt. Objekt byl situován v terasovité části svahu východně od kóty. Žádná dokumentace neexistuje.

V předloženém hmotném inventáři převažuje keramický materiál (obr. 16). Jedná se o zlomky hrubších hrncovitých nádob, mís, tenkostěnných nádob a menší hrubší nádoby s otvorem (obr. 17: 1). Výjimečně se dochovala červená malba. Okraje nádob byly zaoblené, plastickou výzdobu reprezentuje drobný polokulovitý výčnělek. Ostatní materiál představuje dva kusy štípané kamenné industrie (jádro a střední část čepele, vše z rohovce typu Krumlovský les, varieta II; obr. 17: 2, 3) a drobné zlomky kostí.

Soubor není chronologicky citlivý. Lze jej zařadit obecně do průběhu trvání kultury s moravskou malovanou keramikou. Z polohy „Perk“ se jedná o první doklady pravěkého osídlení.

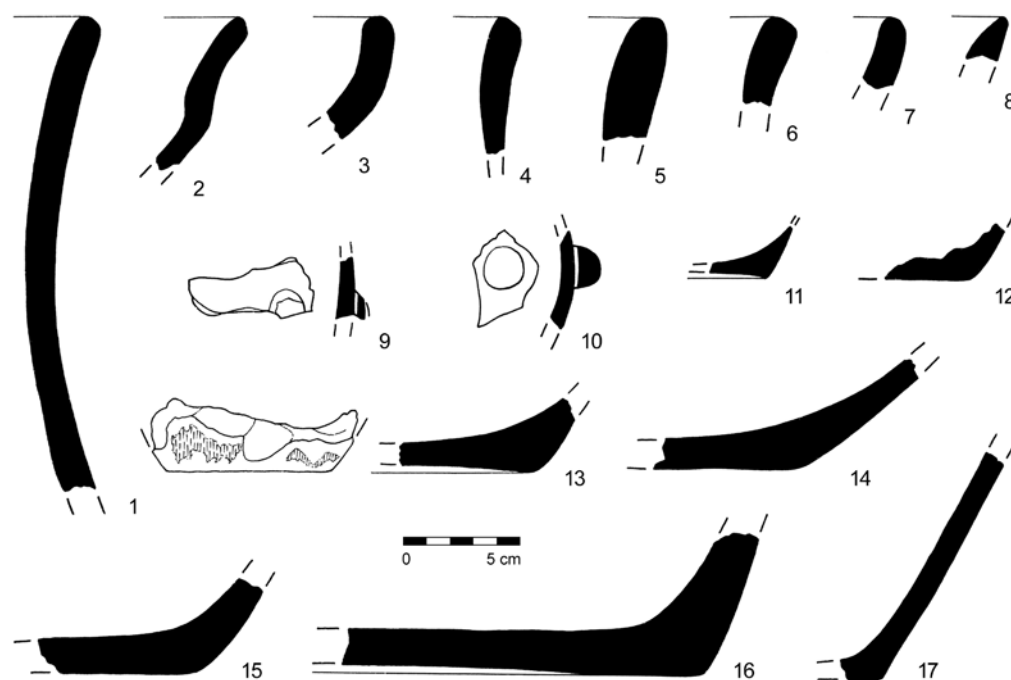
Literatura

Neuveveno.

Summary

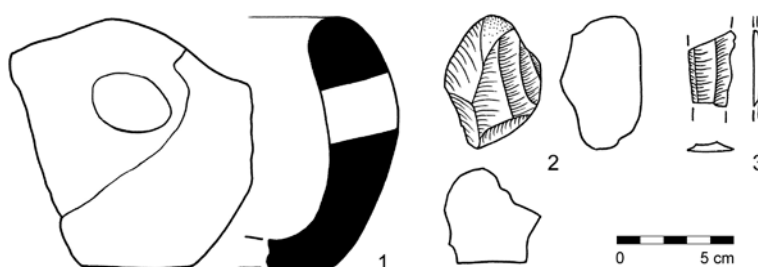
The conspicuous “Perk” elevation (294 metres above sea level; Moravský Krumlov cadastral area, Znojmo District) is situated between Moravský Krumlov and Rybníky. A few years ago, B. Gruna discovered a prehistoric feature, which had been disturbed by ploughing, salvaged its contents and provided them to the author for processing. The assemblage of archaeological material consisting primarily of pottery and 2 chipped artefacts (Fig. 16, 17) is not very chronologically sensitive and can be dated only generally to the period of the Moravian Painted Ware culture. Surface surveys were conducted there in 2020, with negative results.

Martin Kuča

Obr. 16. Moravský Krumlov – „Perk“. Výběr keramiky. Kresba D. Válek.

Fig. 16. Moravský Krumlov – “Perk”. Selection of pottery sherds. Drawing by D. Válek.

Obr. 17. Moravský Krumlov – „Perk“. Keramika a štípaná kamenná industrie. Kresba D. Válek.

Fig. 17. Moravský Krumlov – “Perk”. Pottery and chipped stone industry. Drawing by D. Válek.

Moravský Krumlov (k. ú. Rokytňá, okr. Znojmo) „Na Skalách“.

Neolit–eneolit. Povrchový sběr. Průzkum.
Uložení nálezu: neuvedeno.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0634306N, 16.3275314E

V poloze „Na Skalách“, nad ohbím silnice směrem od obce Rokytňá na Ivančice, byly povrchovým průzkumem získány ojedinelé štípané artefakty. Jedná se o skalnatý ostroh nad řekou. Řeka i silnice zde tvoří výrazný meandr vybíhající jihozápadně z kóty „Na Babě“ (328 m n. m.) ve tvaru písmene „U“, kde je situováno rozsahem menší obdélné pole, které se zemědělsky obhospodařuje. Silnice poté pokračuje strmým stoupáním k poloze „Na Babách“. Nadmořská výška polohy nálezů je asi 255 m.

Sběrem byly získány dva štípané kamenné artefakty z rohovce typu Krumlovský les. Jedná se o úštěp (varieta II) a trapéz s leskem (varieta I). Chronologicky lze nálezy rámcově zařadit do průběhu neolitu až eneolitu. Jedná se o první doklady pravěkých aktivit v uvedené poloze.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

Two isolated chipped artefacts of a Krumlovský les type chert were gathered by a surface survey in the “Na Skalách” field in the cadastral area of Rokytňá (Znojmo District). The finds can only be chronologically dated to the Neolithic or Eneolithic. It is the first evidence of prehistoric activity in the area.

Martin Kuča

Oleksovice (okr. Znojmo) „Prátna“.

Moravská malovaná keramika (neolit). Sídliště. Vertikální řez. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Jihomoravské muzeum ve Znojmě, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 48.9078814N, 16.2434481E

V období od 8. 1. do 10. 11. 2020 proběhl záchranný archeologický výzkum v rámci stavby „SV Damnice – zajištění kvality pitné vody – II. etapa“. Rozsáhlá stavba protunla archeologickou lokalitu při severním okraji obce Oleksovice. Výkop pro vodovod porušil v těchto místech 23 zahlučených objektů. V převážné většině se jednalo o zásobnice. Jelikož byly objekty dokumentovány v profilu výkopu, nebylo z jejich výplní vyzvednuto příliš mnoho materiálu. Většina objektů je proto datována pouze v rámci kategorie pravěk obecně. Jeden hliník bylo přesto možné přiřadit ke kultuře s moravskou malovanou keramikou.

Literatura

AMČR: Záznam M-201903752 [cit. 2021-03-22]. Archeologická mapa České republiky.

Summary

A Neolithic and Early Bronze Age settlement was detected during a rescue excavation when digging a water pipeline on the northern periphery of the municipality of Oleksovice (Znojmo District) in 2020.

David Humpola

Olomouc (k. ú. Nemilany, okr. Olomouc)

Ul. Kožušanská, č. p. 71/6.

Kultura lineární keramiky. Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Archeologické centrum Olomouc, p. o.

Lokalizace: S-JTSK – 1125565.01, -547847.03; -1125574.07, -547882.35; -1125584.13, -547878.91; -1125576.45, -547842.14.

V září 2020 uskutečnili pracovníci Archeologického centra Olomouc záchranný výzkum v intravilánu městské části Olomouc-Nemilany na ulici Kožušanská. Na ploše odtěženého dvora statku o velikosti 40 × 10 m bylo prozkoumáno 20 sídlištních objektů datovaných do neolitu (kultura s lineární keramikou), eneolitu (lengyelská kultura), kultury lužických popelnicových polí, středověku a novověku. Lokalita se nachází na první pravo-břežní terase řeky Moravy v nadmořské výšce 212–214 m.

Mezi sídlištními objekty bylo prozkoumáno jedno oválné soujmí datované keramikou do kultury s lineární keramikou. Jde o pokračování sídliště zjištěného výzkumy na ulici Kožušanská a Lidická v Olomouci-Nemilanech v letech 2000, 2005 a 2009 (Kalábek 2006, 109; 2011, 168).

Literatura

Kalábek, M. 2006: Olomouc (k. ú. Nemilany, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 47, 109.

Kalábek, M. 2011: Olomouc (k. ú. Nemilany, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 52(1), 168.

Summary

A rescue excavation was carried out in No. 71/6 Kožušanská Street, Olomouc-Nemilany (Olomouc District) in 2020. A Linear Pottery pit formation was examined on an excavated farm courtyard area.

Marek Kalábek

Ostrovačice (okr. Brno-venkov)

Ul. Podkomorská; „Pruťny“.

Neolit–eneolit. Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum, inv. č. 99483–199487.

Lokalizace: WGS-84 – 49.2114375N, 16.4141525E

V roce 2020 byl proveden na základě smlouvy s firmou Development s. r. o. záchranný archeologický výzkum na okraji intravilánu městyse Ostrovačice, konkrétně na konci nové ulice Podkomorská, v prostoru mezi dálnicí D1 a ulicí Kníničská. Při budování inženýrských sítí a příjezdové komunikace pro nové rodinné domy byly prozkoumány dva objekty, nejspíše sídlištní jámy. Získaný materiál, reprezentovaný fragmenty keramiky a ostatní kamenné industrie, byl silně degradovaný. Z tohoto důvodu není možné lokalitu přesněji datovat, podle charakteru keramické hmoty lze sídliště zařadit pouze rámcově do období neolitu, případně eneolitu.

Literatura

Čerňavová, K. 2020: *Novostavba 9 rodinných domů v Ostrovačicích, přístupová komunikace a inženýrské sítě*. Rkp. nálezové zprávy, č. j. MTX202000547. [cit. 2021-03-22]. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. Dostupné také z: Digitální archiv Archeologické mapy České republiky <http://digiarchiv.aiscr.cz/id/M-TX-202000547>.

Summary

A new site, only tentatively dated so far to the Neolithic or Eneolithic, was discovered during a rescue excavation in Ostrovačice (Brno-Country District).

Alžběta Čerevková, Katarína Čerňavová

Přerov (okr. Přerov)

Ul. Dvořákova, parc. č. 2559/1.

Kultura lineární keramiky. Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.4578786N, 17.4752669E

V prosinci 2020 realizovali pracovníci Muzea Komenského v Přerově, p. o., první etapu záchranného archeologického výzkumu na ploše nově budovaného parkoviště v areálu přerovské nemocnice. Areál nemocnice se nachází na levém břehu řeky Bečvy při východním okraji městské zástavby. Jde o mimořádně exponovanou lokalitu situovanou na staré říční tzv. Radslavické terase, která o několik metrů nápadně převyšuje prostor říční nivy. Nadmořská výška polohy se pohybuje okolo 220 m.

První archeologické nálezy na lokalitě byly zaznamenány v souvislosti s výstavbou nemocnice v roce 1937, kdy byla nalezena raně středověká nádoba a kostěná brusle. V letech 1964–1965 došlo při úpravě teras v zahrádkářské kolonii pod nemocnicí „Za kapličkou“ k nálezům zlomků keramiky ze starší doby železné a raného středověku (Jašková 1970, 121–122).

Z předběžných výsledků první etapy současného záchranného archeologického výzkumu vyplývá, že nápadná koncentrace nálezů se nacházela až v úrovni samotného podloží, případně v půdním horizontu, který na něj nasedal. Intaktní podloží tvořily písčito-jílovité sedimenty světle žlutohnědého zabarvení. Nejvíce neolitických nálezů bylo zaznamenáno na ploše o rozměrech 5 × 5 m.

V náleзовém souboru převažují fragmenty neolitické tenkostěnné a silnostěnné keramiky. Silnostěnná keramika, zhotovená z hrubší keramické hmoty s výraznějším obsahem ostřiva, měla tmavě černošedou až hnědou barvu výpalu. Tenkostěnná keramika byla zhotovena z jemné plavené keramické hmoty světle šedé až hnědé barvy výpalu. Jednotlivé střepy pochází z polokulovitých nádob, jejichž povrch nesl rytou a vhloubenou výzdobu, kterou tvořily převážně ryté horizontální linie, na kterých byly umístěny notové značky kruhového či oválného tvaru.

Výzdoba keramiky umožňuje datovat získaný materiál do mladšího stupně kultury s lineární keramikou, fáze IIb. Kromě neolitické keramiky se podařilo v místě budovaného parkoviště zachránit také několik kusů kamenné štípané industrie (čepele, škrabadlo). Nástroje byly zhotoveny ze silicitu krakovsko-čenstochovské jury.

Na katastrálním území města Přerova jde o první výraznější doklad existence osídlení z doby staršího neolitu. Sídlištní aktivity kultury s lineární keramikou byly na levém břehu řeky Bečvy povrchovými sběry doloženy nejblíže na katastrech obcí Radslavice a Sušice u Přerova, na pravém břehu pak na katastrech přerovských místních částí Dluhonice, Předmostí a Lýsky (Schenk 2007, 224–229).

Literatura

Jašková, M. 1970: Archeologické nálezy z Přerova. In: B. Klíma, L. Hosák (eds.): *Dějiny města Přerova. Díl I.* Přerov: Městský národní výbor, 115–126.

Schenk, Z. 2007: Jihozápadní část Moravské brány v době kultury s lineární keramikou. In: R. Tichý (ed.): *Otázky neolitu a eneolitu našich zemí. Sborník referátů z 25. zasedání badatelů pro výzkum neolitu Čech, Moravy a Slovenska.* Hradec Králové 30. 10. – 2. 11. 2006. Archeologické studie Univerzity Hradec Králové, Svazek 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 211–244.

Summary

In 2020, a salvage excavation was conducted in Dvořákova Street in Přerov (Přerov District) in the area of a new parking lot built on the grounds of a local hospital. A later phase of the Linear Pottery culture occupation was newly detected at the site.

Zdeněk Schenk

Radslavice (k. ú. Radslavice u Přerova, okr. Přerov) „Záhonky“, parc. č. 540/36.

Neolit. Náhodný zásah/nález. Průzkum.

Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.4792197N, 17.5342503E

V roce 2020 byl na katastru obce Radslavice u Přerova během povrchového sběru realizovaného spolupracovníkem Muzea Komenského v Přerově, p. o., B. Gibalou získán ojedinělý nález kamenné štípané industrie z neolitu. Místo nálezu se nachází na zarovnaném povrchu staré říční Radslavické terasy, přibližně 1,5 km východně od obce Radslavice, v trati „Záhonky“. Jde o polohu na levém břehu uměle upraveného koryta potoka Libuše, která hraničí s katastrem obce Sušice u Přerova. Nadmořská výška polohy činí 230 m. Nalezeným předmětem je masivní kýlovité jednopodstavové jádro silicitu krakovsko-čenstochovské jury (obr. 18). Na povrchu jádra je místy zachována bílošedá kůra. Celková délka jádra činí 185 mm, šířka 76 mm, výška 98 mm. Hmotnost činí 1230 g. Svými rozměry se silicové jádro řadí mezi největší dosud nalezené exempláře z Přerovska.

Nález lze rámcově datovat do období neolitu a můžeme jej spojit se sídlištními aktivitami, které byly v roce 2020 lokalizovány na pravém břehu potoka Libuše na sousedním katastru obce Sušice u Přerova za pomoci ortomap terénu. Na snímcích jsou díky ideálnímu porostovému příznakům zřetelné i kúlové jámy místy uspořádané do paralelních řad, jež vytvářejí půdorys dlouhých neolitických staveb.

Obr. 18. Radslavice. Neolitické silicové jádro. Foto Z. Schenk.

Fig. 18. Radslavice. Neolithic core made from siliceous rock. Photo by Z. Schenk.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

An isolated Early Neolithic core made from silicite of the Kraków-Częstochowa Jurassic (Fig. 18) was found in 2020 by B. Gibala in the “Záhonky” field in the cadastral area of Radslavice u Přerova (Přerov District).

Zdeněk Schenk, Bohumil Gibala

Rosice (k. ú. Rosice u Brna, okr. Brno-venkov)

Ul. Cukrovar, parc. č. 1802/6.

Neolit, kultura lineární keramiky. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum.

Lokalizace: WGS-84 – 49.1872133N, 16.3712692E

Záchraný archeologický výzkum byl vyvolán výstavbou rozsáhlého výrobně skladovacího areálu v těsné blízkosti města Rosice. Lokalita se nachází mezi ulicemi Cukrovar, spojující Rosice se Zastávkou, a vodními toky Bobravou a Habřinou. Při skrývce pro budování halového prostoru a příjezdové komunikace bylo identifikováno několik zahluobených objektů, jejichž vrchní vrstva byla silně narušena dřívější agrární činností. Z toho důvodu bylo obtížné s jistotou definovat hranice jednotlivých objektů, které byly jinak poměrně dobře odlišitelné od sprašového podloží. Výzkum byl v některých místech komplikován prosakující spodní vodou. Většinu objektů bylo možné interpretovat jako sídlištní jámy, případně hliníky. Podle získaného materiálu lze těžiště osídlení lokality datovat do období kultury s lineární keramikou, část nálezů je však možné zařadit pouze rámcově do období neolitu. Obsáhlý náleзовý fond je postupně zpracováván. Záchraný výzkum bude pokračovat v následujícím roce dle rozsahu výkopových prací.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

A new Neolithic settlement was discovered in the cadastral area of Rosice u Brna (Brno-Country District). According to the findings made so far, the site is dated to the Linear Pottery culture period. The research will continue in the following year.

Alžběta Čerevková, Katarína Čerňavová, Jaroslav Novotný

Rozdrojovice (okr. Brno-venkov)

„U Kříže“, parc. č. 638/43.

Moravská malovaná keramiky (neolit). Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.2493019N, 16.5123217E

V roce 2020 byla na známé neolitické lokalitě Rozdrojovice – „U Kříže“ prozkoumána při stavbě rodinného domu parc. č. 638/43. Na ploše stavby se nacházelo celkem 18 povětšinou rozsáhlých archeologických objektů charakteru nepravidelných stavebních jam – hliníků. Z výplně těchto objektů bylo vyzvednuto množství movitých nálezů, zejména zlomků keramiky, ale evidujeme zde

i poměrně početný soubor kamenných nástrojů. Všechny prozkoumané objekty chronologicky náležejí lengyelské fázi zdejšího neolitického osídlení.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

A plot with 18 Lengyel culture features was examined in 2020 during a rescue excavation in connection with a family house construction in the Rozdrojovice – “U Kříže” field in Rozdrojovice (Brno-Country District).

Marek Lečbych

Senorady (okr. Brno-venkov)

„Červenice“.

Mladší neolit. Sídliště. Skupina/síť sond. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: neuvedeno.

Lokalizace: WGS-84 – 49.1269111N, 16.2332067E

Během dohledu nad výkopem pro kabel nízkého napětí vedoucí k nově budované telekomunikační věži v trati „Zadní bílá“ byl v profilu dokumentován nevýrazný mělký objekt. Podle několika málo nalezených keramických fragmentů lze jeho stáří jen orientačně datovat do mladšího neolitu, snad do období lengyelské kultury.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

An indistinctive shallow feature probably datable to the Lengyel culture period was documented in the profile during the supervision of the digging for a low voltage cable in the “Červenice” field in the cadastral area of Senorady (Brno-Country District).

Jiří Kala

Skalička (k. ú. Skalička u Hranic, okr. Přerov)

„Od Zámorsků“, parc. č. 438/1–5.

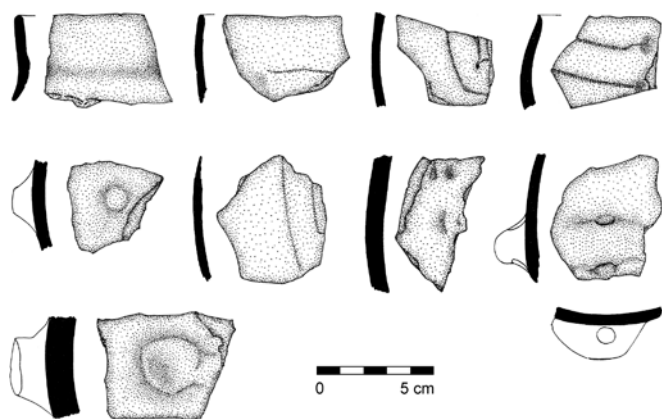
Kultura s lineární keramikou. Sídliště. Povrchový průzkum. Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o.

V roce 2018 byla na katastru obce Skalička u Hranic provedena archeologie Muzea Komenského v Přerově, p. o., revizní povrchová prospekce v místě staroneolitického sídliště objeveného v roce 2012 J. Doupalem. Lokalita se nachází přibližně 0,5 km východně od obce Skalička, v trati „Od Zámorsků“. Doklady osídlení prvních zemědělců jsou koncentrovány nad soutokem Hlubockého potoka s jeho bezejmenným pravostranným přítokem při jižním okraji údolní nivy řeky Bečvy. Nadmořská výška polohy se pohybuje mezi 268–274 m.

V získaném keramickém materiálu jsou zastoupeny jak zlomky z hrubších silnostěnných nádob s výraznějším obsahem ostrůva, tak fragmenty okrajů a výdutí tenkostěnných nádob z jemně plaveného keramického těsta, které nesou výzdobu v podobě tzv. notových značek umístěných na tenkých rytých liniích. V několika případech se vyskytla také plastická výzdoba v podobě různě tvarovaných výčnělků (obr. 19). Barva výpalu zdejší staroneolitické keramiky se pohybovala od tmavě hnědé přes světle šedohnědou po béžovou.

Na základě výzdoby na keramice lze neolitické osídlení rámcově datovat do mladšího stupně kultury s lineární keramikou.

Kolekce kamenných štípaných nástrojů obsahovala celkem dvě desítky kusů. Z technologického hlediska se jednalo převážně o úštěpy a zlomky čepelí. Z nástrojů lze uvést pouze škrabadlo na masivním úštěpu. Ze surovinového hlediska je patrné, že k výrobě kamenných štípaných nástrojů byl využíván zejména silicit z glacienních sedimentů, v menším množství pak silicit krakovsko-čenstochovské jury. Z lokálních surovin byl několika kusy zastoupen také křemenec (Schenk, Doupal 2018, 19–20). Nově lokalizovaná poloha kultury s lineární keramikou ve Skaličce představuje jednu z nejvýchodnějších sídelních enkláv prvních zemědělců v přerovském regionu.

Obr. 19. Skalička. Výběr nálezů kultury s lineární keramikou. Kresba M. Kovářová.

Fig. 19. Skalička. Selection of the Linear Pottery culture finds. Drawing by M. Kovářová

Literatura

Schenk, Z., Doupal, J. 2018: Nejstarší osídlení katastru obce Skalička u Hranic ve světle archeologických pramenů. In: J. Lapáček (ed.): *Skalička. Dějiny a současnost obce*. Skalička: obec Skalička, 14–24.

Summary

In 2018, a revision surface survey in the area of the Neolithic settlement (discovered by J. Doupal in 2012) in the “Od Zámrsků” field in the cadastral area of Skalička u Hranic (Přerov District) was conducted by archaeologists from the Comenius Museum in Přerov. The new finds of sherds (Fig. 19) and lithic industry enable to date the settlement to the later phase of the Linear Pottery culture period.

Zdeněk Schenk, Kateřina Dlouhá

Staré Město (k. ú. Staré Město u Uherského Hradiště, okr. Uherské Hradiště)

„Špitálky“, parc. č. 240/431.

Moravská malovaná keramika (neolit). Sídliště. Plošný odkryv. Badatelský výzkum. Uložení nálezu: Slováké muzeum v Uherském Hradišti, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0722058N, 17.4290039E

V souvislosti s revitalizací prostoru v okolí velkomoravského kostela a pohřebiště v poloze Staré Město – „Špitálky“ proběhl

v roce 2020 zjišťovací archeologický výzkum, při kterém se podařilo objevit několik sídlištních a kúlových jam datovatelných do období kultury s moravskou malovanou keramikou (viz Bartík, Chrástek 2021).

Literatura

Bartík, J., Chrástek, T. 2021: Pravěké osídlení v okolí velkomoravského kostela ve Starém Městě – „Špitálkách“. *Přehled výzkumů* 62(1), 47–68.

Summary

An exploratory excavation took place in 2020 in connection with the revitalisation of the neighbourhood of the Great Moravian church and cemetery in the Staré Město – “Špitálky” field (Uherské Hradiště District). The excavation detected two settlement pits and several postholes from the Moravian Painted Ware culture period.

Jaroslav Bartík, Tomáš Chrástek

Starovice (okr. Břeclav)

Prostor západně od intravilánu obce, parc. č. 4997.

Lengyelská kultura. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum.

Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK: -594018, -1188417; -594092, -1188638; -594212, -1188599; -594143, -1188385

Stavba probíhala při západním okraji intravilánu obce na výrazném návrší s nadmořskou výškou cca 225 m (obr. 20). Návrší je ohraničeno prudkými svahy především z jihu a východu (zde převýšení až 30 m). Ve směru na S má svah mírný sklon až do prostoru nivy Starovického potoka. Západně návrší přechází ve výraznou ostrožnu (kóta 243,1 m n. m.) obklopenou ze všech stran prudkými svahy. Jde o místo, které bylo v minulosti intenzivně využíváno, o čemž svědčí i nárůst archeologických situací v tomto prostoru.

Vlastní umístění stavby se nachází na mírném východním svahu, který je ukončen téměř rovinou, patrně uměle dotvořenou v průběhu novověku. V té době, ale i před vlastním počátkem stavby, se v prostoru nacházely záhumenky a sady, případně vinice. Využití pozemků v minulosti bylo možné interpretovat i na základě zjištěných archeologických struktur.

Pod cca 50–60 cm mocnou vrstvou ornice se nacházelo geologické podloží, které je zde tvořeno relativně pestrá směsicí světlých jílovců a písčitých jíílů (třetihorní karpatský flyš) a v omezené míře i sprašovými hlínami.

Záchraný archeologický výzkum navazoval na předchozí etapu z podzimu 2019, kdy byl zkoumán prostor pod budoucími rodinnými domy. V září a říjnu 2020 se pozornost přesunula na východní část stavby, na zarovnaný úsek plochy ohraničený na východě prudkým svahem. Již před začátkem skrývek bylo na základě předchozích pozorování možné vydedukovat ubývání zahloubených struktur a postupné doznívání sídliště směrem na severovýchod. Na ploše výzkumu o velikosti cca 20 × 120 m se podařilo lokalizovat přes 50 objektů (převážně kúlových jam). Dvě desítky objektů tvořily rozměrnější jámy navazující na již zjištěné sídliště. Tvarem a inventářem se nijak nelišily od jam zjištěných výzkumem v roce 2019 (Bíško, Kos 2020, 152–153). Opět šlo o blíže nespecifikovatelné sídlištní (možná výrobní) a zásobní jámy z mladšího stupně lengyelské kultury. V budoucích letech se díky pokračující výstavbě zcela jistě podaří odkrýt

řadu dalších situací, které doplní mozaiku pravěkého využívání lokality. V tuto chvíli je však možné konstatovat, že se podařilo prozkoumat značnou část sídliště, zatím bez dokladů funerálních aktivit. Sídliště bylo využíváno především v období mladšího stupně lengyelské kultury a v období věteřovské kultury starší doby bronzové (viz oddíl Doba bronzová).

Obr. 20. Starovice. Letecký pohled na lokalitu od západu. Foto R. Bíško.

Fig. 20. Starovice. Aerial photo of the site, view from the west. Photo by R. Bíško.

Literatura

Bíško, R., Kos, P. 2020: Starovice (okr. Břeclav). *Přehled výzkumů* 61(1), 152–153.

Summary

A rescue excavation on the western periphery of the built-up area of the municipality of Starovice (Břeclav District; Fig. 20) continued in 2020. More than 50 sunken features from the later phase of the Lengyel culture and the Early Bronze Age were excavated.

Richard Bíško

Telnice (k. ú. Telnice u Brna, okr. Brno-venkov)

Ul. Draha, parc. č. 3120.

Lengyelská kultura. Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0942289N, 16.7141314E

Na rozsáhlé ploše nově stavěné haly byl při záchranném archeologickém výzkumu zjištěn jediný sídlištní objekt lengyelské kultury s nepočetným náleзовým souborem. Jde o dosud neznámou lokalitu.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

A rescue excavation took place within the framework of the construction of a new hall in Telnice cadastral area (Brno-Country District), which detected a single settlement feature of the Lengyel culture.

David Parma

Telnice (k. ú. Telnice u Brna, okr. Brno-venkov)

Ul. Hliníky, č. p. 6, parc. č. 1341.

Kultura lineární keramiky. Sídliště. Vertikální řez. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.1105286N, 16.7277461E

Ve výkopech základových pasů pro novostavbu rodinného domu v ulici Hliníky bylo zachyceno celkem 6 sídlištních objektů kultury s lineární keramikou, z nichž dva obsahovaly značné množství redeponovaných zlomků mazanické konstrukce. Nově zjištěné objekty jsou součástí lokality „Na Krakovci“, zkoumané už od 30. let 20. století (Belcredi a kol. 1989, 52).

Literatura

Belcredi, L. a kol. 1989: *Archeologické lokality a nálezy okresu Brno-venkov*. Brno: Okresní muzeum Brno-venkov.

Summary

A total of 6 settlement features of the Linear Pottery culture were detected during the digging of the foundation strips for a family house in Hliníky Street in Telnice (Brno-Country District).

David Parma

Tišnov (okr. Brno-venkov)

Ul. Černožská, parc. č. 2466/279, 2466/282, 2466/284, 2466/464.

Kultura lineární keramiky, moravská malovaná keramika (neolit). Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum.

Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK – -608804.75, -1142128.33, -608789.46, -1142147.09, -608783.60, -1142149.27, -608767.96, -1142141.22

V říjnu roku 2020 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., v souvislosti s terénními úpravami záchranný archeologický výzkum na parc. č. 2466/279, 2466/282, 2466/284 a 2466/464. Dotčené pozemky jsou situovány na severovýchodním pomezí zastavěného území města Tišnov, v severní výšce křižovatky komunikací ulic Černožská a Dlouhá. V jejich těsném jihozápadním sousedství bylo již v letech 2016 a 2017 částečně odkryto polykulturní pravěké sídliště (Přichystal 2017; 2018). K zachycení archeologických situací došlo jen v pravouhlej zalomené pásu o délce cca 45 m a šířce zhruba 6–7 m při jihozápadní straně uvedených pozemků, kde skrývala ornice před trvalým deponováním zeminy, vytěžené při budování nových inženýrských sítí podél severozápadní krajnice komunikace ulice Černožská v úseku od její křižovatky s ulicí Dlouhá směrem na Železné, dosáhla úrovně sprašového podloží. Celkem bylo odkryto a v úrovni povrchu ověřováno 10 zahloubených sídlištních objektů. Kromě dvou sídlištních jam bez možnosti bližší funkční interpretace se jednalo o šest kúlových jam, jednu jámu primárně sloužící asi k získávání hlíny a jeden krátký žlab. Na základě získaného materiálu, především zlomků keramických nádob, je možné pouze dva objekty blíže časově zařadit, a to pravděpodobně do kultury s moravskou malovanou keramikou. Nálezy soudobých střepů v ponechané nadložní vrstvě dále na severovýchod naznačují pokračování sídlištního areálu uvedeným směrem. Pouze ve formě intruze osamocené zlomku

charakteristické keramické nádoby se pak projevila přítomnost nositelů kultury s lineární keramikou. Obě jmenované komponenty ovšem byly na lokalitě zaznamenány již v minulosti.

Literatura

Přichystal, M. 2017: Tišnov (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 58(1), 175, 246.

Přichystal, M. 2018: Tišnov (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 59(1), 138–139, 200.

Summary

A rescue excavation took place in October 2020 in connection with earth moving in Černohorská Street in Tišnov (Brno-Country District). A total of 10 sunken settlement features were uncovered and documented on the surface level. Only 2 features can be chronologically categorised more closely based on the excavated material, mostly fragments of pottery vessels, probably to the Moravian Painted Ware culture. The finds of sherds from the same period in the preserved overlying layer further to the north-east indicate that the settlement area continues in that direction. The presence of the bearers of the Linear Pottery culture manifested itself only in the form of an intrusion of an isolated fragment of a characteristic pottery vessel.

Michal Přichystal

Tišnov (okr. Brno-venkov)

Ul. Purkyňova, parc. č. 1860/2.

Kultura lineární keramiky. Sídliště. Vertikální řez. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK – -608918.44, -1142583.23

V listopadu roku 2020 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum vyvolaný výstavbou energokanálu k nově budovanému ambulantnímu traktu Nemocnice Tišnov. Dotčený pozemek se nachází v severovýchodní části intravilánu města, kde přiléhá k jižní straně západního konce ulice Purkyňova. Dosud neevidovaná lokalita je situována v nadmořské výšce okolo 280 m, ve středním úseku jihozápadního svahu, který spadá z členité vyvýšeniny Klucanina (415,2 m n. m.) k levé straně údolní nivy řeky Svratky. Výkop porušil jednu blíže neinterpretovatelnou sídlištní jámu, z jejíž výplně se podařilo získat nepočetné zlomky keramických nádob, datovatelné nejspíše do kultury s lineární keramikou.

Literatura

Neuveдено.

Summary

In November 2020, the employees of the Institute for Archaeological Heritage (ÚAPP) Brno, v. v. i., carried out a rescue excavation initiated by the construction of an energy channel for the newly built outpatient wing of Tišnov Hospital on land plot No. 1860/2 (Brno-Country District). The trench disturbed a settlement pit without closer functional specification; its fill yielded sparse fragments of pottery vessels most probably datable to the period of the Linear Pottery culture.

Michal Přichystal

Tovačov (okr. Přerov)

„U Kamenného kříže“, parc. č. 450/25.

Neolit. Náhodný zásah/nález. Průzkum.

Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.4462461N, 17.2714767E

Dne 26. 9. 2020 našel spolupracovník Muzea Komenského v Přerově, p. o., E. Vilimec prostřednictvím povrchového sběru na katastru města Tovačova ojedinělý exemplář kamenné broušené industrie z neolitu. Místo nálezu se nachází v poloze „U Kamenného kříže“ při severozápadním okraji katastrálního území. Jde o polohu na pravém břehu potoka Splavská, která hraničí s katastrem obce Věrovany. Nadmořská výška polohy činí 204 m. Nalezeným předmětem je kopytovitý klín zhotovený z metabazitu typu Jizerské hory (obr. 21). Celková délka artefaktu činí 166 mm, jeho šířka se pohybuje mezi 23–25 mm, maximální výška je 39 mm. Hmotnost činí 333 g. Příčný profil klínu je plankonvexní. Povrch nástroje je místy pokryt vápnitým sintrem. Nález lze rámcově datovat do období staršího neolitu a můžeme jej spojit se sídlištními aktivitami kultury s lineární keramikou, které byly nejbližší doloženy povrchovými sběry na sousedním katastru obce Věrovany na Olomoucku, odkud rovněž pochází nález kopytovitého klínu (Vránová 2011, 72, 76).

Obr. 21. Tovačov. Neolitický kopytovitý klín. Foto Z. Schenk.

Fig. 21. Tovačov. A neolithic shoe-adze. Photo by Z. Schenk.

Literatura

Vránová, V. 2011: Archeologické nálezy a lokality na katastru Věrovany, Nenakonic a Rakodav. *Střední Morava* 31, 71–80.

Summary

An isolated Early Neolithic polished stone artefact (a shoe-adze) made from Podjizeří-type metabasite (Fig. 21) was discovered by E. Vilimec during a surface survey in the “U Kamenného kříže” field in Tovačov (Přerov District).

Zdeněk Schenk, Erik Vilimec

Uherské Hradiště (k. ú. Míkovice nad Olšavou, okr. Uherské Hradiště)

Ul. Radovy, č. p. 110, 244.

Kultura lineární keramiky. Sídliště. Vertikální řez. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Slováké muzeum v Uherském Hradišti, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0368064N, 17.5032011E

Od podzimu 2019 do jara 2020 probíhala v centrální části Míkovice nad Olšavou rekonstrukce kanalizační stoky a následně i povrchu silniční komunikace. V souvislosti s touto stavební aktivitou byly prováděny pravidelné dohledy liniových výkopů a skrývek, které vyústily i v menší záchranný výzkum. Pozitivní archeologické situace byly zjištěny v ulici Radovy, a to v prostoru mezi domy č. p. 110 a 244. Na profilech výkopu pro kanalizaci se podařilo zdokumentovat tři poškozené objekty, zahloubené do podloží spraše. Jednalo se o sídlištní (obr. 22), zásobní a drobnou kůlovou jámu. Dva z objektů poskytly archeologický materiál v podobě drobných hrudek mazanice, zlomků zvířecích kostí a keramiky, která umožňuje jejich datování rámcově do mladšího stupně kultury s lineární keramikou.

Obr. 22. Uherské Hradiště, ul. Radovy. Pohled na objekt kultury s lineární keramikou. Foto J. Bartík.

Fig. 22. Uherské Hradiště, ul. Radovy. View of the Linear Pottery culture pit. Photo by J. Bartík.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

The reconstruction of a sewer and, subsequently, a road surface took place in the central part of Míkovice (Míkovice nad Olšavou cadastral area, Uherské Hradiště District) between the autumn of 2019 and the spring of 2020. The profiles of 3 features sunken in loess in Radovy Street were documented during this construction project in the area between houses No. 110 and 244 (Fig. 22). Based on characteristic pottery finds, two of them can be dated to the later phase of the Linear Pottery culture.

Jaroslav Bartík

Veverské Knínice (okr. Brno-venkov)

„U Žlábku“.

Neolit–eneolit. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: neuvedeno.

Lokalizace: WGS-84 – 49.2256878N, 16.4239256E

V trati „U Žlábku“, na pravé straně od asfaltové cesty směrem k hájovně „Pod Komorou“, nad soutokem občasného vodního toku s potokem Veverkou, byla objevena nová pravěká lokalita. Je situována na táhlém východním svahu v nadmořské výšce okolo 318 m. Po hlubší orbě byly v terénu patrné četné objekty. Sběrem byl získán větší soubor keramiky, avšak bez žádných chronologicky citlivých znaků. Podle keramické hmoty lze předběžně lokalitu zařadit do průběhu neolitu až eneolitu (snad až do starší doby bronzové?). Kamenná industrie nebyla zaznamenána. Pro bližší chronologickou specifikaci je třeba tuto lokalitu dále sledovat.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

A new prehistoric site was discovered in the “U Žlábku” field in the cadastral area of Veverské Knínice (Brno-Country District). As a greater pottery assemblage yielded by a surface survey lacks sensitive features, the site can only be tentatively dated to the Neolithic or Eneolithic.

Martin Kuča

Věžky (okr. Kroměříž)

„Za Hřbitovem“/„U Mlýna“, parc. č. 1487/18, 1487/15.

Lengyelská kultura. Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum.

Uložení nálezu: po zpracování Muzeum Kroměřížska, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.2857800N, 17.2869500E

V roce 2020 pokračoval v souvislosti s výstavbou rodinných domů záchranný archeologický výzkum na lokalitě Věžky – „Za Hřbitovem“. Lokalita je známa již díky přípravě základní technické vybavenosti od roku 2018 (Fojtík, Popelka 2019, 204). Na parc. č. 1487/18 byl zjištěn pouze jediný archeologický objekt větších rozměrů, který lze interpretovat jako hliník a spojit s již dříve doloženou komponentou sídliště z přelomu neolitu a eneolitu (lengyelský kulturní komplex; Fojtík, Popelka 2020, 165). Stejně lze datovat i dvě další sídlištní jámy prozkoumané na parc. č. 1487/15, a jeden objekt zjištěný při výkopech pro připojení kabelu nízkého napětí v severní části lokality.

Literatura

Fojtík, A., Popelka, M. 2019: Věžky (okr. Kroměříž).

Přehled výzkumů 60(1), 204.

Fojtík, A., Popelka, M. 2020: Věžky (okr. Kroměříž).

Přehled výzkumů 61(1), 165.

Summary

Several more sunken features belonging to a settlement of the Lengyel culture complex were excavated during an ongoing family house construction in the “Za Hřbitovem”/“U Mlýna” field in the Věžky cadastral area (Kroměříž District).

Miroslav Popelka, Adam Fojtík